

MATERIAŁY I STUDIA

Zeszyt nr 224

Pierwsze doświadczenia Słowenii
związane z zamianą tolara na euro

Tomasz Cizak, Anna Górską,
Sebastian Jakubiec, Małgorzata Siemaszko

Warszawa, styczeń 2008 r.

Projekt graficzny:

Oliwka s.c.

Skład i druk:

Drukarnia NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski
Departament Komunikacji Społecznej
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 022 653 23 35, fax 022 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2008

Materiały i Studia rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

 Spis treści

Spis tabel i wykresów	5
Wprowadzenie	6
1. Ekonomiczne aspekty zamiany tołara na euro	7
1.1. Kryteria zbieżności	7
1.2. Bieżąca i prognozowana sytuacja gospodarcza	10
1.2.1. Prognozy Komisji Europejskiej	10
1.2.2. Program stabilności Słowenii	10
1.3. Wprowadzenie euro a sytuacja gospodarcza	11
1.3.1. Wpływ wprowadzenia euro na poziom cen	11
1.3.2. Inflacja postrzegana a inflacja rzeczywista	13
1.3.3. Inne efekty gospodarcze zamiany tołara na euro oraz wyzwania gospodarcze	13
2. Prawne aspekty przystąpienia Słowenii do strefy euro	15
2.1. Przepisy pierwotnego prawa wspólnotowego	15
2.2. Przepisy pochodnego prawa wspólnotowego	15
2.3. Przepisy prawa krajowego	20
2.4. Opinie EBC do projektów wspólnotowych i krajowych aktów prawnych dotyczących przystąpienia Słowenii do strefy euro	23
3. Praktyczne aspekty wprowadzania banknotów i monet euro w Słowenii	25
3.1. Przygotowania do wprowadzenia euro do obiegu	25
3.1.1. Organizacja procesu wprowadzania euro	25
3.1.2. Wybór słoweńskiej strony narodowej monet euro	25
3.1.3. Pozyskanie banknotów i monet euro	26
3.1.4. Wcześniejsze zaopatrzenie w banknoty i monety euro	26
3.2. Wprowadzanie euro do obiegu	28
3.2.1. Scenariusz wprowadzania euro	28
3.2.2. Kanały i tempo wprowadzania euro do obiegu	28
3.2.3. Wycofywanie tołarów z obiegu	30

4. Kampania informacyjna i opinia publiczna	31
4.1. Słoweńska opinia publiczna w sprawie euro.....	31
4.2. Kampania informacyjna na temat euro.....	33
Wnioski	37
Bibliografia.....	39

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Stopień wypełniania kryteriów zbieżności przez Słowenię wiosną 2006 r.	9
Tabela 2 Główne zmienne makroekonomiczne	11
Tabela 3 Poparcie dla wprowadzenia euro w Słowenii i w UE-10.	31
Tabela 4 Działalność instytucji państwowych w kampanii informacyjnej.	35
Wykres 1 Poparcie dla wprowadzenia euro w Słowenii.	31
Wykres 2 Opinia nt. pożądanego terminu wprowadzenia euro w Słowenii.	32
Wykres 3 Opinia Słoweńców nt. wpływu wprowadzenia euro na inflację	32
Wykres 4 Obawy Słoweńców związane z wprowadzeniem euro.	33

Wprowadzenie

Z dniem 1 stycznia 2007 r. Słowenia, jako pierwsze z nowych państw członkowskich, przyjęła wspólną walutę euro. Tym samym została trzynastym państwem członkowskim strefy euro. Przystąpienie do unii walutowej było poprzedzone formalną decyzją Rady UE (z dnia 11 lipca 2006 r.), podjętą na podstawie raportów o konwergencji przygotowanych przez Europejski Bank Centralny (EBC) i Komisję Europejską (KE). Podejmując decyzję o przystąpieniu Słowenii do strefy euro, Rada UE jednocześnie ustaliła nieodwracalny kurs tolara wobec euro: 239,640 SIT za 1 EUR. Kurs ten został przyjęty na poziomie kursu centralnego ustalonego w momencie przystępowania tolara do mechanizmu ERM II.

Niniejszy materiał ma na celu przedstawienie najważniejszych doświadczeń Słowenii związanych z zastąpieniem tolara przez euro (według stanu na maj 2007 r.), które są wynikiem ostatniego etapu integracji walutowej (tj. przyjęcia euro i wprowadzenia banknotów i monet do obiegu), a nie całego procesu integracji walutowej. W niniejszym materiale nie analizowano zatem np. wyzwań, jakim musiała sprostać Słowenia, aby spełnić kryteria zbieżności. W pierwszej części omówiono ekonomiczne aspekty zamiany tolara na euro. W rozdziale tym, mając na uwadze wypełnianie przez Słowenię kryteriów zbieżności zaprezentowano syntetyczną ocenę gospodarki słoweńskiej, przedstawiono bieżącą i prognozowaną sytuację gospodarczą oraz opisano pierwszy szacunkowy wpływ wprowadzenia euro na poziom cen. Poruszono także kwestię inflacji postrzeganej i czynników, które ją kształtują.

Część druga została poświęcona prawnym aspektom przystąpienia Słowenii do strefy euro. Omówiono w niej podstawy prawne przyjęcia wspólnej waluty zawarte w przepisach pierwotnego prawa wspólnotowego, regulacje wspólnotowego prawa pochodnego (zarówno o charakterze bezwzględnie obowiązującym wszystkie państwa członkowskie, które w przyszłości przyjmą wspólną walutę, jak i skierowane indywidualnie do Słowenii), wybrane regulacje prawa krajowego oraz ważniejsze opinie Europejskiego Banku Centralnego, które zostały wydane w trakcie konsultacji projektów wspólnotowych i krajowych aktów prawnych, analizowanych w przedmiotowym materiale.

Trzecia część opracowania dotyczy praktycznych aspektów przyjęcia wspólnej waluty w Słowenii. Omówiono w niej najważniejsze działania przygotowawcze podjęte na szczeblu krajowym (m.in. organizację wprowadzania euro, pozyskanie banknotów i monet euro, a także wcześniejsze zaopatrzenie podmiotów w nową gotówkę) oraz opisano sam przebieg tej operacji (m.in. okres podwójnego obiegu tolara i euro, kanały wprowadzania nowej waluty do obiegu oraz warunki i terminy wymiany tolara na euro).

W czwartej części materiału przedstawiono stosunek słoweńskiej opinii publicznej do przyjęcia euro w latach 2004–2006, a także kampanię informacyjną na temat euro prowadzoną w latach 2005–2007. Pokazana została ewolucja społecznej akceptacji euro, pożądanego terminu jego wprowadzenia, wpływu euro na inflację oraz najistotniejszych obaw związanych ze wspólną walutą. Opisano tu również główne cele kampanii informacyjnej oraz sposoby dotarcia z przekazem do społeczeństwa.

W podsumowaniu przedstawiono najważniejsze wnioski z doświadczeń słoweńskich, które w przyszłości mogą zostać wykorzystane przy polskich przygotowaniach do przyjęcia euro.

1

Ekonomiczne aspekty zamiany tolara na euro

1

1.1. Kryteria zbieżności

Kryteria z Maastricht obejmują kryteria fiskalne, odnoszące się do wielkości deficytu sektora finansów publicznych i długu publicznego oraz kryteria monetarne, dotyczące stabilności cen, wysokości długoterminowych stóp procentowych oraz stabilności kursu walutowego¹.

Ocena procesu konwergencji gospodarczej Słowenii została dokonana w raportach o konwergencji przygotowanych przez EBC i KE, które zostały opublikowane w dniu 16 maja 2006 r.² Sporządzono je na wniosek Słowenii (z dnia 2 marca 2006 r.) i Litwy, zgodnie ze stosownymi przepisami traktatowymi (art. 122 ust. 2 w związku z art. 121 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską).

W odniesieniu do kryterium stabilności cen EBC stwierdził w swoim raporcie, że w okresie referencyjnym (od kwietnia 2005 r. do marca 2006 r.) stopa inflacji HICP wynosiła średnio 2,3%, czyli poniżej wartości referencyjnej, która ukształtowała się na poziomie 2,6%. W ocenie EBC, dostępne informacje pozwalały na przyjęcie, że w najbliższych miesiącach inflacja pozostanie stabilna. Wśród przewidywalnych czynników mogących wpłynąć na wzrost inflacji w Słowenii, EBC wymienił harmonizację opłat akcyzowych na tytoń, przeprowadzaną w trzech etapach do 2008 r. (przewidywany wpływ: 0,5 pkt proc.) i możliwą podwyżkę stawki VAT od 1 stycznia 2007 r. (przewidywany wpływ: 0,7 pkt proc. w 2007 r.). Zdaniem EBC zagrożenie nieutrzymania niskiej inflacji może wynikać z przyspieszonego wzrostu popytu krajowego związanego z konwergencją stóp procentowych Słowenii do poziomu strefy euro: ze słabnięcia korzystnego wpływu na poziom inflacji presji konkurencyjnej wynikającej m.in. z przystąpienia do UE oraz potencjalnych dodatkowych efektów drugiej rundy wzrostów cen energii, w powiązaniu z rosnącym popytem krajowym oraz możliwymi dostosowaniami cen kontrolowanych.

Analizując kształtowanie się procesów inflacyjnych w Słowenii we wcześniejszych latach, KE wskazała w swoim dokumencie na znaczenie w procesie dezinflacji skoordynowanej polityki makroekonomicznej rządu i banku centralnego. W tym kontekście zwróciła uwagę na zdyscyplinowaną politykę fiskalną w latach 2001–2002, kiedy to, pomimo spowolnienia gospodarczego, deficyt strukturalny został obniżony z 4,6% PKB do 2,1%

¹ Kraj ubiegający się o członkostwo w unii walutowej nie może wykazywać planowanego lub faktycznego deficytu sektora finansów publicznych wyższego niż 3% PKB, a relacja jego długu publicznego do PKB nie powinna przekraczać 60%. Tempo wzrostu cen nie może przekraczać w okresie referencyjnym o więcej niż 1,5 pkt proc. średniej inflacji w trzech krajach UE o najbardziej stabilnych cenach. Długoterminowa stopa procentowa nie może przekraczać o więcej niż 2 pkt proc. średniej z takich stóp w trzech krajach UE mających największą stabilność cen. Wymagane jest również co najmniej dwuletnie uczestnictwo w mechanizmie kursowym ERM II. W tym czasie kurs waluty krajowej powinien utrzymywać się w ustalonym paśmie wahań względem parytetu centralnego, nie szerszym niż +/-15%. Ponadto, w okresie uczestnictwa w systemie ERM II nie mogą wystąpić poważne napięcia na rynku walutowym, w szczególności przybierające formę dewaluacji kursu centralnego. Więcej na temat kryteriów zbieżności i ich ekonomicznej interpretacji w: NBP (2004) lub w Raportach o konwergencji EBC i KE.

² EBC (2006a); zob. <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2006pl.pdf> oraz http://www.nbp.pl/publikacje_ecb/cr200506.pdf; European Commission (2006a); zob. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2006/eesp2006en.pdf

1

PKB³. Od 2003 r. podstawą do skoordynowanego podejścia było porozumienie zawarte w ramach wspólnego programu strony rządowej i Banku Słowenii dotyczącego przystąpienia do ERM II i wprowadzenia euro. W porozumieniu przewidziano m.in. wprowadzenie reformy mechanizmu indeksacji wynagrodzeń w sektorze publicznym i prywatnym, zobowiązanie do kontroli podwyżek cen kontrolowanych, działania zwiększające efektywność rynków chronionych przed konkurencją oraz konsolidację fiskalną. W ocenie KE ogłoszenie i stosunkowo rygorystyczne wprowadzanie w życie wspomnianych środków pomogło w zakotwiczeniu oczekiwań inflacyjnych na pożądanym poziomie. **KE oceniła, że Słowenia spełnia kryterium inflacyjne.**

W odniesieniu do kryterium fiskalnego EBC odnotował, że w 2005 r. deficyt finansów publicznych wyniósł 1,8% PKB, zaś relacja długu publicznego do PKB ukształtowała się na poziomie 29,1%. Słowenia nie podlegała procedurze nadmiernego deficytu. Jak wynika z analizy EBC, dług publiczny w latach 1999–2005 zwiększył się o 4,5 pkt proc., zaś jednym z głównych powodów był wzrost deficytu pierwotnego. Opisując inne wskaźniki fiskalne, EBC zaznaczył, że wskaźnik wydatków publicznych ogółem, po wzroście do 49,0% PKB uległ następnie obniżeniu i w 2005 r. wyniósł 47,3% PKB. EBC odnotował stosunkowo wysoki stopień sztywności wydatków publicznych wskazując, że może on utrudniać dostosowania fiskalne po stronie wydatków. Ponadto EBC wskazał na pewne zagrożenia długookresowej stabilności finansów publicznych związane ze starzeniem się społeczeństwa. Jak wynika z prognoz Komitetu Polityki Gospodarczej Rady UE i KE, zjawisko to może doprowadzić do wzrostu wydatków publicznych nawet o 9,7 pkt proc. do 2050 r.

KE w swoim raporcie odnotowała, że deficyt w 2005 r. (1,8% PKB) był niższy od zakładanego w aktualizacji programu konwergencji ze stycznia 2005 r. (2,1% PKB) i zgodny z celem wyznaczonym w programie konwergencji przedstawionym w maju 2004 r. Zgodnie z szacunkami KE deficyt strukturalny, który w 2005 r. wyniósł 1,4% PKB, w 2006 r. powinien wynieść 1,8% PKB i będzie kształtował się poniżej tzw. minimalnej wartości referencyjnej (*minimal benchmark*), która zapewnia margines bezpieczeństwa umożliwiający uniknięcie nadmiernego deficytu w przypadku pogorszenia się sytuacji gospodarczej. Dla Słowenii *minimal benchmark* określono na poziomie 1,9% PKB. Średniookresowy cel budżetowy Słowenii (deficyt strukturalny na poziomie 1% PKB) jest, w ocenie KE, zgodny z wymogami Paktu Stabilności i Wzrostu. Wśród środków wzmacniających dyscyplinę fiskalną KE wymieniła planowanie budżetowe w perspektywie dwuletniej (zainicjowane w grudniu 2001 r.) oraz wprowadzenie mechanizmu umożliwiającego rządowi zawieszanie nowych zobowiązań budżetowych w przypadku niespodziewanych ubytków po stronie dochodów. KE podkreśliła także znaczenie restrykcyjnej polityki zatrudnienia i polityki płacowej w sektorze publicznym dla ograniczenia łącznych wydatków publicznych. Analizując rodzaje ryzyka mogące wystąpić przy realizacji wyznaczonych celów fiskalnych, KE wskazała na wyzwania związane z ograniczeniem wydatków prawnie zdeterminowanych, które w przypadku Słowenii stanowią ponad $\frac{2}{3}$ wydatków ogółem. Podobnie jak EBC, KE zwróciła uwagę na zagrożenia fiskalne związane ze starzeniem się społeczeństwa. **KE oceniła, że Słowenia spełnia kryterium fiskalne.**

W odniesieniu do kryterium stabilności kursowej EBC odnotował, że tolar uczestniczył w mechanizmie kursowym ERM II od 28 czerwca 2004 r., tj. przez okres krótszy niż dwa lata do czasu przygotowania raportu. W związku z tym w analizie uwzględniono kształtowanie się kursu waluty słoweńskiej również w okresie przed przystąpieniem do mechanizmu ERM II (od 29 kwietnia 2004 r.). Kurs centralny został ustalony na poziomie 239,64 tolara za euro, co odpowiadało kursowi rynkowemu w momencie włączenia tolara do ERM II. Przyjęto standardowe pasmo wahań wokół kursu centralnego (+/-15%). EBC uznał, że w okresie uczestnictwa w ERM II kurs rynkowy tolara utrzymywał się w bardzo wąskim paśmie wahań w stosunku do kursu centralnego. Słowenia, uczestnicząc w ERM II, nie zdewaluowała kursu centralnego

³ Deficyt strukturalny to deficyt skorygowany o wpływ cyklu koniunkturalnego oraz jednorazowych lub tymczasowych środków budżetowych.

swojej waluty. EBC wskazał, że bank centralny Słowenii interweniował na rynkach walutowych w pierwszym okresie uczestnictwa tolara w mechanizmie kursowym w celu zasygnalizowania zamiaru utrzymania kursu nominalnego blisko kursu centralnego. W opinii EBC Bank Słowenii zdołał utrzymać stabilność kursu tolara wobec euro, jednocześnie utrzymując krajowe krótkoterminowe stopy procentowe powyżej poziomu strefy euro. Bank centralny ograniczył zmienność kursu tolara stosując swap walutowy.

Analizując wypełnienie kryterium stabilności kursowej KE oceniła, że kurs tolara wobec euro utrzymywał się blisko kursu centralnego z maksymalnymi odchyleniami wynoszącymi 0,16% po słabszej stronie i 0,10% po stronie mocniejszej pasma wahań. Deprecjacja nastąpiła w pierwszych dniach uczestnictwa w mechanizmie kursowym. Kurs tolara wobec euro pozostawał po słabszej stronie pasma wahań do kwietnia 2005 r. Od tego czasu do czerwca 2005 r. kurs ulegał stopniowemu umocnieniu. Od czerwca 2005 r. kurs utrzymywał się w bardzo wąskim paśmie wahań w stosunku do kursu centralnego, po jego silniejszej stronie. **KE oceniła, że Słowenia spełnia kryterium stabilności kursowej.**

W odniesieniu do kryterium długookresowych stóp procentowych EBC zauważył, że w okresie referencyjnym (od kwietnia 2005 r. do marca 2006 r.) długookresowe stopy procentowe wynosiły średnio 3,8%, a więc znajdowały się poniżej wartości referencyjnej, która ukształtowała się na poziomie 5,9%. EBC odnotował, że w ostatnich latach długookresowe stopy procentowe wykazywały ogólnie tendencję spadkową. W opinii EBC głównymi czynnikami leżącymi u podłoża tego zjawiska było zmniejszenie się niepewności gospodarczej i finansowej wynikające z ostrożnej polityki fiskalnej i pieniężnej, a także malejąca rozpiętość stóp inflacji pomiędzy Słowenią a strefą euro. Ponadto zawężenie różnicy w długoterminowych stopach procentowych wynikało z notowanego od momentu wejścia tolara do ERM II stosunkowo stabilnego kursu tolara wobec euro. Proces konwergencji stóp procentowych rozwijał się także dzięki oczekiwaniom odnośnie do wprowadzenia euro. Podsumowując, EBC uznał, że proces konwergencji stóp procentowych w Słowenii ze stopami procentowymi występującymi w strefie euro był związany z zaufaniem rynku do ogólnogospodarczych i fiskalnych procesów w Słowenii oraz wiarygodnej polityki pieniężnej i kursowej.

Odnotowując postępujący spadek różnicy między długookresowymi stopami procentowymi w Słowenii a stopami procentowymi w strefie euro KE uznała, że **Słowenia spełnia stosowne kryterium zbieżności.**

Ponadto, Komisja Europejska w swoim raporcie dokonała analizy dodatkowych czynników, tj. rozwoju systemu finansowego w ostatnich latach, stopnia integracji gospodarki z jednolitym rynkiem UE, w tym intensywności powiązań handlowych i kapitałowych oraz sytuacji bilansu płatniczego. Konkludując KE uznała, że **Słowenia uzyskała wysoki stopień trwałej zbieżności.**

Tabela 1 przedstawia stopień wypełniania przez Słowenię kryteriów zbieżności w momencie dokonywania oceny przez Europejski Bank Centralny i Komisję Europejską wiosną 2006 r.

Tabela 1
Stopień wypełniania kryteriów zbieżności przez Słowenię wiosną 2006 r.

	Wartość referencyjna	Słowenia
Kryterium stabilności cen	2,6%	2,3%
Deficyt budżetowy (jako % PKB)	3%	1,8%
Dług publiczny (jako % PKB)	60%	29,1%
Kryterium stabilności kursowej	Dwa lata w ERM II bez poważnych napięć	Do momentu dokonania oceny ok. 22 miesięcy w ERM II bez poważnych napięć
Kryterium długookresowych stóp procentowych	5,9%	3,8%

Źródło: Raporty o konwergencji EBC i KE, maj 2006 r.

1.2. Bieżąca i prognozowana sytuacja gospodarcza

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrost realnego PKB Słowenii wyniósł średnio 4,0%. W 2006 r. tempo wzrostu PKB wyniosło 5,2%. Od 1997 r. PKB na mieszkańca liczony paritetem siły nabywczej zwiększył się z poziomu 65% średniej dla strefy euro do 78% w 2006 r. W tym samym okresie stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 6–7%⁴.

1.2.1. Prognozy Komisji Europejskiej⁵

W 2006 r. do głównych składników wzrostu należały popyt inwestycyjny, prywatne wydatki konsumpcyjne oraz popyt zewnętrzny. Komisja Europejska w swoich prognozach gospodarczych z jesieni 2006 r. oczekiwała, że w 2007 r. nastąpi osłabienie zarówno popytu krajowego, jak i zewnętrznego. Prognozując kształtowanie się krajowego popytu konsumpcyjnego, KE wskazała na dwa czynniki o przeciwstawnych kierunkach oddziaływania. Z jednej strony gospodarstwa domowe mogłyby ograniczyć swoje wydatki, dostosowując się do nowej waluty (KE nie wyjaśniła jednak możliwych powodów takich zachowań), z drugiej strony można by oczekiwać pozytywnego wpływu reformy systemu podatkowego. Od 1 stycznia 2007 r. obowiązują bowiem nowe przepisy dotyczące podatku od osób fizycznych, które wprowadziły trzy przedziały podatkowe, zamiast pięciu, oraz obniżyły najwyższą stawkę podatkową z 50% do 41%. W odniesieniu do wydatków inwestycyjnych KE wskazała możliwy wpływ zmian podatkowych na zachowania przedsiębiorców (obniżenie stawki podatkowej z 25% do 23% przy jednoczesnym wyłączeniu ze zwolnień podatkowych wydatków inwestycyjnych niezwiązanych z nakładami na badania i rozwój). Wzrost PKB, zgodnie z oczekiwaniami KE, wyniesie w 2007 r. 4,2%, zaś w 2008 r. 4,5%. W odniesieniu do kształtowania się procesów inflacyjnych KE zauważyła, że proces dezinflacji został zakłócony w 2006 r. poprzez wzrost cen ropy naftowej. Średnia inflacja dwunastomiesięczna wyniosła 2,7% w sierpniu 2006 r., by na koniec roku osiągnąć wartość 2,5%. KE oczekiwała, że inflacja utrzyma się na takim poziomie w latach 2007–2008. Jako czynniki ryzyka wskazała m.in. możliwy wzrost cen ropy naftowej oraz skutki podwyższenia stawki podatku VAT (KE szacowała potencjalny wpływ na stopę inflacji na 0,8 pkt proc.). KE nie oczekiwała zagrożenia stabilności cen ze strony presji płacowej. W 2006 r. nastąpił wzrost zatrudnienia w całej gospodarce o 1%, przy czym wzrost zatrudnienia miał miejsce w sektorze usług, zaś w sektorze przemysłowym odnotowano spadek zatrudnienia. KE prognozowała dalszy wzrost zatrudnienia – w ocenie KE stopa bezrobocia w 2008 r. będzie się kształtować na poziomie 6%. Realne jednostkowe koszty pracy (deflator PKB) powinny ulec obniżeniu o 1,3% w 2007 r. i o 0,7% w 2008 r. W odniesieniu do sytuacji finansów publicznych KE prognozowała utrzymywanie się w latach 2007–2008 deficytu budżetowego na poziomie 1,5–1,6% PKB, zaś długu publicznego nieznacznie poniżej 30% PKB.

W prognozach z maja 2007 r. (w porównaniu z prognozami jesiennymi) KE podwyższyła prognozę wzrostu gospodarczego na 2007 r. do 4,3% oraz obniżyła prognozę wzrostu PKB na 2008 r. do 4,0%.

1.2.2. Program stabilności Słowenii

W swoim pierwszym programie stabilności z grudnia 2006 r.⁶ rząd Słowenii założył, że wzrost gospodarczy w 2007 r. wyniesie 4,3%, zaś w latach 2008–2009 utrzyma

⁴ EBC (2006b), zob. www.ecb.int oraz www.nbp.pl

⁵ European Commission (2006b), zob. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2006/ee506en.pdf

⁶ Zgodnie z zasadami Paktu Stabilności i Wzrostu państwo członkowskie przyjmujące wspólną walutę zobowiązane jest do przedłożenia programu stabilności w terminie sześciu miesięcy od momentu podjęcia przez Radę UE decyzji o uchyleniu derogacji wobec tego państwa. Program stabilności Słowenii jest dostępny na stronie: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/country/countryfiles/sl/sl20062007_en.pdf

się na poziomie nieznacznie przekraczającym 4%. Spowolnienie tempa wzrostu w 2007 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym miałyby wynikać przede wszystkim z niższego wzrostu eksportu towarów i usług, spowodowanego przewidywanym niższym wzrostem gospodarki światowej. Oczekiwano, że w latach 2006–2009 średnioroczny wzrost zatrudnienia wyniesie 0,8% i będzie wyższy niż w 2005 r. (0,3%). Stopa bezrobocia powinna kształtować się średnio na poziomie 6,4%. Rząd Słowenii założył także, że deficyt na rachunku obrotów bieżących będzie ulegał stopniowemu zmniejszeniu do 2009 r. Poza korzystnym kształtowaniem się salda obrotów handlowych, oddziaływać na spadek deficytu powinien także napływ środków z funduszy UE w ramach transferów bieżących.

Założono, że średniookresowym celem polityki fiskalnej będzie obniżenie deficytu do poziomu 1% PKB w 2009 r. Podczas trwania programu Słowenia planowała osiągnąć swój indywidualny średniookresowy cel fiskalny, wyznaczony jako deficyt strukturalny na poziomie 1% PKB. Założono, że dług publiczny w omawianym okresie pozostanie na poziomie zbliżonym do 28% PKB.

Tabela 2
Główne zmienne makroekonomiczne

Zmiana w %	2006	2007	2008	2009
Realny PKB	4,7	4,3	4,2	4,1
Zatrudnienie	0,9	0,8	0,9	0,7
Bezrobocie (ILO)	6,4	6,4	6,4	6,3
Inflacja (HICP)	2,7	2,7	2,5	2,2
Deficyt sektora finansów publicznych (% PKB)	1,6	1,5	1,6	1,0
Dług publiczny (% PKB)	28,5	28,2	28,3	27,7

Źródło: Program stabilności Słowenii, grudzień 2006 r.

1.3. Wprowadzenie euro a sytuacja gospodarcza

1.3.1. Wpływ wprowadzenia euro na poziom cen

Wyniki badań Eurobarometru⁷ przeprowadzone we wrześniu 2006 r. wskazują, że Słowenia znalazła się wśród tych państw UE-10⁸, w których odsetek mieszkańców obawiających się wzrostu cen po wprowadzeniu euro należał do jednego z najwyższych (63%)⁹. Z kolei z telefonicznej ankiety przeprowadzonej w grudniu 2006 r. na zlecenie Banku Słowenii wynika, że 39,4% respondentów wymieniło wzrost cen jako najbardziej niepokojącą ich kwestię w kontekście wprowadzania nowej waluty.

Z informacji Urzędu Statystycznego Słowenii wynika, że roczna inflacja mierzona wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wyniosła 2,8% w grudniu 2006 r. W porównaniu z grudniem 2006 r. w styczniu 2007 r. ceny spadły o 0,7%, w wyniku czego roczna inflacja wyniosła 2,7%. W lutym 2007 r. w porównaniu ze styczniem 2007 r. ceny spadły o 0,2%, co spowodowało spadek rocznej inflacji do poziomu 2,1%. W marcu 2007 r. roczna inflacja wyniosła 2,3%¹⁰.

⁷ Eurobarometr to badania opinii publicznej przeprowadzane przez Komisję Europejską w krajach członkowskich UE od 1973 r. Stanowią narzędzie do sporządzania przez Komisję Europejską dokumentów, podejmowania decyzji oraz dokonywania oceny prowadzonej polityki.

⁸ UE-10 – państwa, które przystąpiły do UE 1 maja 2004 r., czyli: Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry.

⁹ Zagadnienia dotyczące stosunku opinii publicznej Słowenii do euro zostały omówione w rozdziale 4.

¹⁰ Według danych Eurostatu roczna inflacja mierzona zharmonizowanym wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (HICP) wyniosła 2,8% w styczniu; 2,3% w lutym; 2,6% w marcu 2007 r., zob. *Eurostat, Euro changeover and inflation in Slovenia*.

Z analizy opublikowanej przez Urząd Statystyczny Słowenii 10 stycznia 2007 r. wynika, że **w grudniu 2006 r. odnotowano podwyżki cen w restauracjach, barach i kawiarniach** średnio o 3,2%¹¹. Urząd zaznacza, że w ubiegłych latach ceny tych usług nie ulegały zmianie w ostatnim miesiącu roku, a zatem **podwyżki cen w grudniu 2006 r. należy uznać za nietypowe**¹². Droższe usługi w restauracjach, barach i kawiarniach stanowiły 0,12 pkt proc. w miesięcznej inflacji z grudnia 2006 r., która ukształtowała się na poziomie 0,4%. Z informacji Urzędu Statystycznego Słowenii wynika, że „nietypowe” **podwyżki cen odnotowano w grudniu 2006 r. także w innych kategoriach towarów i usług** (np. artykuły kosmetyczne i toaletowe, meble, sprzęt komputerowy, niektóre usługi zdrowotne, usługi w stołówkach pracowniczych). Ich łączny wkład w miesięczną inflację w grudniu 2006 r. wyniósł także 0,12 pkt proc. W styczniu 2007 r. odnotowano dalsze „nietypowe” podwyżki w restauracjach, barach i kawiarniach oraz dodatkowo w usługach rekreacyjnych i sportowych¹³.

Z kolei z informacji Stowarzyszenia Konsumentów w Słowenii, na które powołuje się Komisja Europejska w swoim komunikacie przygotowanym dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów oraz EBC, wynika, że **koszty usług bankowych uległy znacznemu zwiększeniu w 2006 r.**¹⁴ W opinii Stowarzyszenia banki komercyjne zaczęły podwyższać ceny niektórych usług z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem (np. wyższe opłaty za pobranie pieniędzy z bankomatu). Pomiędzy marcem i grudniem 2006 r. odnotowano również znaczące podwyżki cen niektórych innych usług bankowych (np. wyższe opłaty z tytułu prowadzenia rachunku)¹⁵.

Według wstępnych szacunków Eurostatu **prawdopodobny jednorazowy wpływ wprowadzenia euro na inflację można określić na około 0,3 pkt proc.**¹⁶.

Rządowy Instytut Analiz Makroekonomicznych i Rozwoju (IMAD) podkreślił, że inflacja pozostała stabilna (średnia inflacja (CPI) w okresie grudzień 2006 r. – luty 2007 r. wyniosła 2,5%). Na podstawie danych dostępnych na koniec lutego 2007 r. **oszacował łączny wpływ wprowadzenia euro na tempo wzrostu cen na 0,24 pkt proc.**, zaznaczając jednocześnie, że jest to jeden z najniższych wyników odnotowanych w strefie euro¹⁷.

W analizie IMAD wskazano, że podobnie jak w grudniu 2006 r. **większość podwyżek cen dokonanych w styczniu 2007 r.**, które jednocześnie mogą być powiązane z wprowadzeniem euro, **odnotowano w usługach świadczonych w restauracjach i kawiarniach**. Oszacowano, że ich wpływ na miesięczną inflację wyniósł w styczniu 2007 r. 0,05 pkt proc. Wprowadzenie euro przyczyniło się w styczniu 2007 r. także do podwyżek w innych kategoriach usług (m.in. usługi naprawcze, inne usługi transportowe). Ich wpływ na miesięczną inflację w styczniu 2007 r. oszacowano na poziomie 0,05¹⁸ pkt proc.

W przywołanym komunikacie z maja 2007 r. Komisja Europejska wyraziła pogląd, że wprowadzenie euro nie przełoży się na ogólny wzrost cen w gospodarce. KE odnotowała jednocześnie wzrost inflacji postrzeganej w styczniu i lutym oraz nieznaczny jej spadek w marcu 2007 r.¹⁹ KE zaznaczyła, że w przypadku potwierdzenia przez nowsze dane wyników za marzec rozwój sytuacji w Słowenii odbiegałby od zjawisk zaobserwowanych w państwach strefy euro w 2002 r. Jak wynika z danych Eurostatu, wprowadzenie euro w 2002 r. przyczyniło się do wzrostu cen w strefie euro o maksymalnie 0,3 pkt proc.

¹¹ Analiza dostępna na stronie: http://www.stat.si/eng/novica_prikazi.aspx?id=668. Zamiarem Urzędu Statystycznego było monitorowanie cen do zakończenia okresu obowiązkowego podwójnego podawania cen, tj. do 30 czerwca 2007 r.

¹² Spośród usług świadczonych w restauracjach i kawiarniach w ostatnim miesiącu 2006 r. ceny przystawek wzrosły o 4,8%, deserów o 4,5%, napojów bezalkoholowych o 4,1%, napojów alkoholowych o 3,2%.

¹³ Więcej informacji na stronach Urzędu Statystycznego Słowenii: www.stat.si

¹⁴ European Commission (2007b).

¹⁵ European Commission (2007b).

¹⁶ Eurostat, op.cit.

¹⁷ Government of the Republic of Slovenia, Institute of Macroeconomic Analysis and Development (2007).

¹⁸ Government of the Republic of Slovenia, Institute of Macroeconomic Analysis and Development (2007).

¹⁹ Inflacja postrzegana to subiektywne postrzeganie zmian cen przez ogół społeczeństwa.

W 2002 r. inflacja w strefie euro (HICP) wyniosła 2,3%, natomiast w 2003 r. – 2,1%. Jednak inflacja postrzegana przez konsumentów w państwach strefy euro była znacznie wyższa (np. w Austrii różnica pomiędzy inflacją faktyczną oraz tą postrzeganą przez społeczeństwo wynosiła okresowo 1,9 pkt proc.) i mimo zmniejszania się luka między inflacją rzeczywistą a postrzeganą utrzymywała się przez długi okres.

1.3.2. Inflacja postrzegana a inflacja rzeczywista

Ze względu na fakt, że inflacja postrzegana może wpływać na oczekiwania inflacyjne, a przez to na inflację rzeczywistą (żądania płacowe), warto w ogólnym zarysie przedstawić najważniejsze czynniki różnicujące inflację postrzeganą od rzeczywistej. Najczęściej podawane wyjaśnienia są następujące:

- konsumenci postrzegają inflację przede wszystkim poprzez ceny towarów i usług nabywanych najczęściej (np. gazety, papierosy, pieczywo), a nie kupowanych rzadziej (np. odtwarzaczy dvd). W tym kontekście warto zaznaczyć, że w państwach, które wprowadziły euro do obiegu gotówkowego w 2002 r. ceny tych towarów i usług rzeczywiście wzrosły (wzrost ten mógł być jednak spowodowany także innymi czynnikami, np. podwyżką podatków pośrednich, wzrostem cen surowców)²⁰;
- ze względu na awersję do ponoszenia strat konsumenci w większym stopniu odczuwają podwyżki cen (straty), niż ich obniżki (zyski)²¹.

W odniesieniu do zaistniałej różnicy między inflacją rzeczywistą a postrzeganą²² w strefie euro w 2002 r. i latach następujących jako dodatkowe czynniki wyjaśniające podaje się:

- wpływ oczekiwań inflacyjnych na postrzeganą inflację – opinia publiczna oczekiwała powszechnego wzrostu cen po wprowadzeniu euro, co mogło wzmocnić jej odczucia dotyczące inflacji;
- porównywanie cen w euro nie z ich poziomem sprzed roku, lecz z historycznymi cenami w walucie krajowej, często sprzed wielu lat.

Aby **przeciwdziałać nieuzasadnionym podwyżkom cen** i wzmocnić zaufanie konsumentów do nowej waluty podjęto w Słowenii wiele działań zapobiegawczych:

- wprowadzono **ustawowy obowiązek podwójnego podawania cen**²³ w tolarach i w euro, który obowiązywał od 1 marca 2006 r. do 30 czerwca 2007 r.,
- zapewniono **monitorowanie cen** przy udziale Stowarzyszenia Konsumentów i Urzędu Statystycznego Słowenii (do 30 czerwca 2007 r.), którego wyniki publikowano w formie „pomarańczowej” i „czarnej” listy detalistów (odpowiednio dla podwyżek od 6 do 10% i powyżej 10%).

1.3.3. Inne efekty gospodarcze zamiany tolara na euro oraz wyzwania gospodarcze

Ze względu na krótki okres, jaki upłynął od wprowadzenia euro w Słowenii, trudno w tej chwili przedstawić inne efekty gospodarcze związane z wprowadzeniem euro w tym kraju. Ich wpływ będzie odczuwalny w średnim/długim okresie.

²⁰ Zob. European Commission (2004) i European Central Bank (2003).

²¹ H.W. Brachinger, *Euro gleich Teuro: Wahrgenommene versus gemessene Inflation* w: Greulich G., M. Lösch, C. Müller, W. Stier (eds.). Empirische konjunktur-und Wachstumsforschung. Festschrift für Bernd Schips zum 65. Geburtstag. Verlag Rüegger Zürich, za: Fluch i Stix (2005).

²² Więcej na temat zagadnienia inflacji postrzeganej, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń austriackich w: Fluch i Stix (2005).

²³ Więcej na temat ustawy patrz rozdział 2.

Z jednej strony oczekuje się, że członkostwo w strefie euro wzmocni stabilność makroekonomiczną Słowenii. Przygotowania do przyjęcia euro zwiększyły zaufanie inwestorów zagranicznych i krajowych, a to z kolei – dzięki niższym stopom procentowym – powinno przełożyć się na wzrost inwestycji, a także przyspieszyć wzrost gospodarczy i zwiększyć zatrudnienie. Wyeliminowanie ryzyka kursowego oraz obniżenie kosztów transakcyjnych ponoszonych przez przedsiębiorców powinno prowadzić do zwiększenia integracji handlowej w ramach strefy euro. Wyeliminowanie kosztów wymiany walut jest szczególnie odczuwalnym udogodnieniem dla obywateli wyjeżdżających za granicę. Przyjęcie euro będzie miało także wpływ na przejrzystość cen, co z kolei powinno sprzyjać wzrostowi konkurencji i w rezultacie wywieraniu presji na obniżenie dynamiki wzrostu cen. Należy także wspomnieć o korzyściach wynikających z udziału w większym i bardziej płynnym rynku finansowym²⁴.

Z drugiej strony, istotne będzie zapewnienie skuteczności mechanizmów dostosowawczych (przede wszystkim mechanizmu dostosowawczego rynku pracy oraz polityki fiskalnej). W tym miejscu warto wspomnieć, że członkostwo Słowenii w strefie euro nie doprowadziło do zniesienia tymczasowych ograniczeń w swobodnym przepływie pracowników między tym państwem a niektórymi krajami strefy euro²⁵. Uniemożliwia to bardziej efektywną alokację czynników produkcji w skali całego obszaru walutowego. Dodatkowo nieco osłabia w strefie euro, w szczególności w Słowenii, działanie jednego z potencjalnych mechanizmów dostosowawczych przy wystąpieniu wstrząsu asymetrycznego²⁶. W opinii EBC ograniczenia dotyczące mobilności siły roboczej między Słowenią a pozostałymi państwami unii walutowej powinny zostać zniesione²⁷.

Kolejnym wyzwaniem będzie zapewnienie długookresowej stabilności finansów publicznych uwzględniające zagrożenia związane ze starzeniem się społeczeństwa. Dodatkową trudnością w dostosowaniu finansów publicznych do przyszłych wyzwań może okazać się wysoka sztywność wydatków publicznych.

²⁴ European Commission (2004).

²⁵ Ograniczenia te są nadal utrzymywane przez Austrię, Belgię, Francję, Holandię, Luksemburg i Niemcy, choć niektóre z tych państw wprowadziły pewne ułatwienia w dostępie do swoich rynków pracy w określonych sektorach (np. Francja m.in. w opiece zdrowotnej, hotelarstwie, budownictwie).

²⁶ Wstrząs asymetryczny to nagłe zdarzenie w gospodarce, wywierające zróżnicowany wpływ na podstawowe zmienne makroekonomiczne w poszczególnych krajach. Więcej na ten temat zob. NBP (2004).

²⁷ European Central Bank (2007a).

2

Prawne aspekty przystąpienia Słowenii do strefy euro

2.1. Przepisy pierwotnego prawa wspólnotowego

Kwestie związane z rozszerzeniem strefy euro są uregulowane w przepisach pierwotnego prawa wspólnotowego, tj. **Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską** (TWE) oraz **Statucie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego** (Statut ESBC i EBC). Ich treść jest na tyle ogólna i uniwersalna, aby nie trzeba było zmieniać przepisów wraz z przystąpieniem do strefy euro kolejnego państwa.

Podstawą prawną przystąpienia państwa członkowskiego do strefy euro jest art. 122 ust. 2 TWE, który ustanawia tryb zniesienia derogacji. Dokonuje go Rada na wniosek Komisji, po konsultacjach z Parlamentem Europejskim. Natomiast przepisy Statutu ESBC i EBC odnoszą się do banku centralnego państwa przystępującego do strefy euro. Artykuł 30 ust. 1 Statutu reguluje kwestie związane z transferem środków rezerw dewizowych do EBC przez narodowe banki centralne (NBC), które przystępują do strefy euro. Natomiast artykuł 49 Statutu odnosi się do odroczonej wpłaty do kapitału, rezerw i zasobów EBC przez NBC wstępujący do strefy euro. W artykule tym jest również określony sposób wyliczenia kwoty środków rezerw dewizowych, których przekazanie do EBC zostało nałożone mocą art. 30 ust. 1 Statutu.

Na podstawie wyżej wymienionych artykułów TWE oraz Statutu ESBC i EBC właściwe instytucje wspólnotowe uchwaliły pochodne przepisy (m.in. rozporządzenia i decyzje), które zostały omówione w podrozdziale 2.2.

2.2. Przepisy pochodnego prawa wspólnotowego

Na płaszczyźnie pochodnego prawa wspólnotowego proces legislacji związany z przystąpieniem Słowenii do strefy euro przebiegał dwutorowo. Mając na uwadze przyszłe rozszerzenie strefy euro o nowe państwa członkowskie postanowiono zmienić część przepisów dotyczących wspólnej waluty. Drugą grupę stanowią regulacje prawa wtórnego o charakterze indywidualnym, odnoszące się wyłącznie do Słowenii.

Trzy spośród wspólnotowych aktów prawa wtórnego wydała Rada. Dwa z nich (rozporządzenie 2169/2005 i rozporządzenie 1086/2006) nowelizują akty prawne uchwalone jeszcze przed rozpoczęciem trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej, które na płaszczyźnie prawa pochodnego są uważane za podstawę prawną wprowadzenia i funkcjonowania euro. Pozostałe regulacje wydał EBC w formie decyzji nowelizujących wcześniejsze własne przepisy lub aktów prawnych o charakterze indywidualnym, skierowanych bezpośrednio do Banku Słowenii.

- **Rozporządzenie Rady (WE) nr 2169/2005 z dnia 21 grudnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 974/98 w sprawie wprowadzenia euro²⁸**

Nowelizacja rozporządzenia miała ustanowić odpowiednie ramy prawne dla państw członkowskich, które zamierzały przyjąć wspólną walutę. Podstawą prawną uchwalenia go są – tak samo jak w przypadku rozporządzenia nr 974/98 – przepisy TWE, a w szczególności art. 123 ust. 4, zdanie 3.

Uchwalenie w 2005 r. rozporządzenia nowelizującego było zatem związane z przyszłym wprowadzeniem euro przez Słowenię. Znaczne wyprzedzenie w przyjęciu nowelizacji było podyktowane przyszłymi ułatwieniami w przeprowadzeniu krajowych dostosowań legislacyjnych i organizacyjnych, które miały poprzedzać wprowadzenie euro przez Słowenię.

Regulacja określiła trzy scenariusze wprowadzenia euro:

1. Scenariusz obejmujący okres przejściowy (maksymalnie trzyletni) określony podobnie jak w tzw. scenariuszu madryckim²⁹. Według tego rozwiązania euro istniałoby jedynie jako waluta księgową, podczas gdy banknoty i monety euro nie byłyby prawnym środkiem płatniczym, nawet jeśli byłyby prywatnie dostępne i wykorzystywane.
2. Scenariusz „big bang” tj. jednoczesne przejście na rozliczenia w euro przez wprowadzenie go jako waluty księgowej oraz wymiana pieniądza gotówkowego.
3. Scenariusz „big bang” połączony z okresem stopniowego wycofywania waluty krajowej trwającym nie dłużej niż rok (tzw. okresem *phasing-out*), w czasie którego dopuszcza się wykorzystywanie dotychczasowej krajowej waluty w nowych instrumentach prawnych (np. w fakturach, sprawozdaniach spółek lub dokumentach potwierdzających prawo do zapłaty).

Oprócz możliwości swobodnego wyboru przez państwo przystępujące do strefy euro sposobu wprowadzenia wspólnej waluty, rozporządzenie wprowadziło także nowe definicje „okresu przejściowego”, „daty przyjęcia euro”, „daty wymiany pieniądza gotówkowego”, „okresu stopniowego wycofywania”, rezygnując ze wskazania konkretnego okresu. Postanowiono, że „data przyjęcia euro”, „data wymiany pieniądza gotówkowego” oraz „okres stopniowego wycofywania” będą wskazywane dla każdego państwa członkowskiego w załączniku do rozporządzenia. Uregulowano także kwestie związane z odniesieniami do jednostek waluty krajowej w instrumentach prawnych, powstałych podczas stopniowego wycofywania waluty krajowej oraz w dniu poprzedzającym datę wymiany pieniądza gotówkowego. Na szczególną uwagę zasługuje także dodany ust. 3 art. 15, który wprowadza obowiązek bezpłatnej wymiany waluty krajowej na euro przez instytucje kredytowe, na warunkach określonych w tym przepisie.

²⁸ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 346/1, z dnia 29.12.2005 r.

²⁹ Zgodnie z tym scenariuszem pierwszą grupę państw przyjmujących euro obowiązywał trzyletni okres przejściowy: od początku 1999 r. do końca 2001 r. (w przypadku Grecji od początku 2001 r.). W jego trakcie euro funkcjonowało obok dotychczasowych walut, ale mogło być używane wyłącznie w transakcjach bezgotówkowych. W dniu 1 stycznia 2002 r. do obiegu wprowadzono banknoty i monety euro. Od tego momentu dotychczasowe waluty krajowe nie mogły być już używane w obrocie bezgotówkowym, natomiast przez maksymalnie dwa miesiące funkcjonowały równoległe z banknotami i monetami euro i wciąż były, obok euro, stosowane w płatnościach gotówkowych.

- **Decyzja Rady (WE) nr 2006/495 z dnia 11 lipca 2006 r. zgodnie z art. 122 ust. 2 Traktatu w sprawie przyjęcia wspólnej waluty przez Słowenię z dniem 1 stycznia 2007 r.**³⁰

Podstawę prawną ww. decyzji przywołano w samym tytule aktu prawnego. W preambule przytoczono wszystkie etapy tworzenia UGW oraz kryteria prawne i ekonomiczne, które Słowenia musiała spełnić, aby mogło nastąpić zniesienie w stosunku do niej derogacji. Decyzja Rady została zawarta w art. 1. Stanowi on, że w związku ze spełnieniem przez Słowenię wszystkich warunków koniecznych do przyjęcia wspólnej waluty, od dnia 1 stycznia 2007 r. zostaje uchylona wobec niej derogacja.

- **Rozporządzenie Rady (WE) nr 1086/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2866/98 w sprawie kursów wymiany między euro a walutami państw członkowskich przyjmujących euro**³¹

Podstawą prawną wydania ww. rozporządzenia jest art. 123 ust. 5 TWE, który upoważnia Radę UE – po uwzględnieniu wniosku Komisji i opinii EBC – do określenia kursu wymiany, po jakim euro zamieni walutę krajową państwa przystępującego do strefy euro. Ma ono charakter nowelizujący rozporządzenie Rady 2866/98 z dnia 31 grudnia 1998 r., które określiło tzw. nieodwołalne kursy wymiany między euro i walutami krajowymi pierwszych państw członkowskich przystępujących do strefy euro. Rozporządzenie z 1998 r. jest uzupełniane za każdym razem, gdy do strefy euro przystępuje kolejne państwo (stąd jego zmiana w 2000 r. – rozporządzeniem 1478/2000 – po podjęciu decyzji Rady o przystąpieniu Grecji do strefy euro). Mając na uwadze decyzję Rady 2006/495/WE z 11 lipca 2006 r., znoszącą derogację w stosunku do Słowenii, tego samego dnia przyjęto przedmiotowe rozporządzenie, na mocy którego określono kurs wymiany tolara słoweńskiego. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2007 r., tj. w dniu przystąpienia Słowenii do strefy euro.

- **Zalecenie EBC (EBC/2006/14) z dnia 9 października 2006 r. udzielone Radzie Unii Europejskiej w sprawie zewnętrznych audytorów Banka Słowenije**³²

W związku z przystąpieniem Słowenii do strefy euro Europejski Bank Centralny – mając na uwadze przepis art. 27 ust. 1 Statutu dotyczący kontroli rachunków oraz decyzję Rady 2006/495/WE z dnia 11 lipca 2006 r. w sprawie przyjęcia wspólnej waluty przez Słowenię z dniem 1 stycznia 2007 r. – zalecił zewnętrznych audytorów Banku Słowenii w odniesieniu do lat obrachunkowych 2007 i 2008. Zalecenia takie są kierowane do wszystkich państw członkowskich strefy euro.

- **Rozporządzenie nr 1637/2006 Europejskiego Banku Centralnego z dnia 2 listopada 2006 r. dotyczące przepisów przejściowych w zakresie stosowania rezerw obowiązkowych przez Europejski Bank Centralny po wprowadzeniu waluty euro w Słowenii (EBC/2006/15)**³³

Podstawą prawną wydania ww. rozporządzenia są: art. 19 ust. 1 Statutu ESBC i EBC dotyczący rezerwy obowiązkowej oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 2531/98 z dnia 23 listopada 1998 r. dotyczące stosowania stóp rezerw obowiązkowych przez Europejski Bank Centralny oraz rozporządzenie (WE) nr 1745/2003 (EBC/2003/9) z dnia 12 września 2003 r. dotyczące stosowania rezerw obowiązkowych.

³⁰ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 195/25, z dnia 15.07.2006 r.

³¹ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 195/1, z dnia 15.07.2006 r.

³² Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 257/19, z dnia 25.10.2006 r.

³³ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 306/16, z dnia 07.11.2006 r.

Uchwalenie ww. rozporządzenia było konieczne, ponieważ wprowadzenie przez Słowenię waluty euro oznacza, że instytucje kredytowe oraz oddziały instytucji kredytowych mające siedzibę w Słowenii będą odtąd zobowiązane do utrzymywania rezerw i tym samym zostaną włączone do systemu rezerw obowiązkowych EBC. Przyjęcie przepisów przejściowych miało zapewnić tym podmiotom płynną integrację i ustrzec je przed nieproporcjonalnie wysokimi obciążeniami finansowymi.

Przepisy rozporządzenia są adresowane do instytucji mających siedzibę w Słowenii oraz w innych państwach strefy euro. Określają one przejściowe okresy utrzymywania rezerw, podstawy ich naliczania (zgodnie z zasadami sprawozdawczości EBC w zakresie statystyki pieniężnej i bankowej) oraz szczegółowe harmonogramy działań podejmowanych przez instytucje kredytowe i Bank Słowenii.

- **Rozporządzenie Rady (WE) nr 1647/2006 z dnia 7 listopada 2006 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 974/98 w sprawie wprowadzenia euro³⁴**

Podstawą prawną wydania ww. rozporządzenia jest art. 123 ust. 5 TWE, który upoważnia Radę UE o decydowaniu w kwestiach niezbędnych do wprowadzenia euro w danym państwie członkowskim. Wobec zmian, jakie zostały uchwalone rozporządzeniem 2169/2005, nowelizującym rozporządzenie 974/98 (patrz wyżej), oraz w związku z decyzją Rady 2006/495/WE z dnia 11 lipca 2006 r., na mocy której zniesiono derogację w stosunku do Słowenii, wprowadzono stosowne zmiany do załącznika rozporządzenia nr 974/98. Podana w nim została data przyjęcia euro i wymiany pieniądza gotówkowego w Słowenii, ustalona w obu przypadkach na 1 stycznia 2007 r., a także informacja, że w Słowenii nie będzie stopniowego wycofywania waluty krajowej.

- **Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 15 grudnia 2006 r. zmieniająca decyzję EBC/2001/15 dotyczącą emisji banknotów euro (EBC/2006/25)³⁵**

Podstawą prawną wydania ww. decyzji jest art. 106 ust. 1 TWE oraz art. 16 Statutu ESBC i EBC, które nadają EBC wyłączność na wydawanie upoważnienia do emisji banknotów.

W związku z przyjęciem przez Słowenię wspólnej waluty konieczne było wprowadzenie stosownych zmian do decyzji EBC/2001/15 z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie emisji banknotów, definiującej „klucz przydziału banknotów”. Zmiana – o charakterze „technicznym” – dotyczyła zapisu jednego artykułu decyzji EBC/2001/15 i była związana z wejściem w życie nowego załącznika, w którym określono klucz przydziału banknotów, obowiązujący od 1 stycznia 2007 r.

- **Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 30 grudnia 2006 r. w sprawie wpłacenia przez Banka Słowenije kapitału, przekazania aktywów rezerwy walutowej oraz wniesienia wkładu na poczet rezerw oraz zasobów Europejskiego Banku Centralnego (EBC/2006/30)³⁶**

Podstawą prawną wydania ww. decyzji jest Statut ESBC i EBC (art. 30 ust. 1, art. 30 ust. 3, art. 49 ust. 1 oraz art. 49 ust. 2 dotyczące transferu środków rezerw dewizowych do EBC przez narodowe banki centralne) oraz decyzja Rady 2006/495/WE z dnia 11 lipca 2006 r. w sprawie przyjęcia przez Słowenię wspólnej waluty 1 stycznia 2007 r.

³⁴ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 309/2, z dnia 09.11.2006 r.

³⁵ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 24/17, z dnia 31.01.2007 r.

³⁶ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 24/17, z dnia 31.01.2007 r.

Decyzja EBC ma uregulować kwestie związane z przekazaniem przez Bank Słowenii subskrybowanego udziału w kapitale EBC oraz rezerwach walutowych. Jak zaznaczono w preambule do decyzji, dla określenia wartości nominalnej i oprocentowania wierzytelności Banku Słowenii powinny mieć zastosowanie odpowiednie przepisy odnoszące się do obecnych państw członkowskich strefy euro.

W art. 2 decyzji określono kwotę i termin pozostającej do zapłacenia przez Bank Słowenii części subskrybowanego kapitału EBC. Zgodnie z jego treścią kwota (17 096 556,47 EUR) powinna być zapłacona 1 stycznia 2007 r., ponieważ jednak nie jest to dzień roboczy, Bank Słowenii powinien dokonać zapłaty (powiększonej o odsetki należne za dany okres) 2 stycznia 2007 r. za pomocą przekazu w systemie TARGET, przy zastosowaniu stopy procentowej uznawanej przez ESBC³⁷.

Kwestie związane z przekazaniem aktywów rezerwy walutowej zostały uregulowane w art. 3 decyzji. Ustala on termin, rodzaj dewiz (tj. dolary amerykańskie i złoto) oraz ich równowartość wyrażoną w euro (kwotę wyliczono na podstawie konkretnie określonych kursów wymiany pomiędzy euro a dolarem amerykańskim oraz na podstawie wyrażonej w dolarach amerykańskich ceny złota)³⁸. Przepisy określiły też kwestie techniczne dotyczące przekazania dewiz na rzecz EBC, takich jak data rozrachunku, czy wskazanie rachunku przez EBC.

Po przekazaniu aktywów w poczet rezerwy dewizowej, EBC jest zobowiązany do przyznania Bankowi Słowenii określonej wierzytelności, wyrażonej w walucie euro. Jej kwota oraz szczegółowe warunki oprocentowania podano w artykule 4.

Ostatnią kwestią, którą uregulowano przepisami decyzji (art. 5) jest przekazanie przez Bank Słowenii wkładu na rzecz rezerw i zasobów EBC. Poprzez „rezerwy EBC” oraz „zasoby równoważne rezerwom” przepisy decyzji uważają m.in. ogólny fundusz rezerwowy EBC, kwoty na rachunkach dewaluacyjnych, zasoby na poczet ryzyka kursu wymiany, ryzyka stóp procentowych oraz ryzyka ceny złota. Wyżej wymieniony artykuł określa harmonogram przekazania przez Bank Słowenii wkładu na poczet rezerw EBC i zasobów równoważnych rezerwom, oraz na poczet kwoty, która ma zostać dodana do rezerw i zasobów w związku z saldem rachunku zysków i strat na dzień 31 grudnia 2006 r. Kwota ta zostaje obliczona po przyjęciu przez Radę Prezesów EBC rocznego sprawozdania finansowego EBC za rok 2006. Bank Słowenii powinien przekazać należność (powiększoną o odsetki naliczone za okres od 1 stycznia 2007 r. do wskazanej daty) do EBC następnego dnia w systemie TARGET.

- ***Porozumienie z dnia 30 grudnia 2006 r. zawarte pomiędzy Europejskim Bankiem Centralnym a Banka Slovenije w sprawie wierzytelności przyznawanej na rzecz Banka Slovenije przez Europejski Bank Centralny zgodnie z art. 30 ust. 3 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego***³⁹

W ślad za decyzją EBC/2006/30, tego samego dnia (tj. 30 grudnia 2006 r.) podpisano porozumienie między EBC a Bankiem Słowenii w sprawie wpłacenia przez Bank Słowenii kapitału, przekazania aktywów rezerwy walutowej oraz wniesienia wkładu na poczet rezerw oraz zasobów EBC, a także równowartość w euro całkowitej kwoty aktywów rezerwy walutowej, które Bank Słowenii został zobowiązany przekazać EBC 1 stycz-

³⁷ Całkowity subskrybowany udział Banku Słowenii wynosi 18,4 mln euro, co stanowi 0,3194% subskrybowanego kapitału EBC (zob. Europejski Bank Centralny (2006b)).

³⁸ Na początku 2007 r. Bank Słowenii – według udziału w subskrybowanym kapitale EBC – przekazał aktywa rezerwy walutowej (191,6 mln euro) na rzecz EBC, proporcjonalnie do aktywów rezerwy walutowej przekazanych do EBC przez inne krajowe banki centralne strefy euro. 15% łącznego wkładu dokonano w zlocie, a 85% w dolarach amerykańskich. W związku z przekazaniem do EBC aktywów rezerw walutowych, Bank Słowenii uzyskał wyrażoną w euro wierzytelność EBC (zob. Europejski Bank Centralny (2006b)).

³⁹ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 17/25, z dnia 25.01.2007 r.

nia 2007 r. Podstawą prawną przedmiotowego porozumienia jest ww. decyzja oraz stosowne artykuły *Statutu ESBC i EBC* (art. 30 ust. 3 i art. 49 ust. 1). Dokument ma charakter techniczny. Wskazuje m.in. na różnice w wartościach, powstałe w wyniku „obowiązujących kursów walut” 1 maja 2004 r. (tj. w dniu przystąpienia Banku Słowenii do ESBC) oraz 1 stycznia 2007 r. (tj. w dniu przystąpienia Słowenii do strefy euro). W związku z powyższą różnicą oraz biorąc pod uwagę wahania kursów walutowych, strony uzgodniły sposoby przyznawania wierzytelności na rzecz Banku Słowenii oraz potrąceń należności z tytułu przekazania kwot na poczet rezerw i zasobów EBC. Ustalono także szczegółowe metody naliczania odsetek do zapłaty, wynikających z różnicy między dniem naliczenia należności a dokonania zapłaty.

2.3. Przepisy prawa krajowego

W związku z wprowadzeniem w Słowenii waluty euro, konieczne było dokonanie stosownych zmian w prawie krajowym. Zmiany te były podyktowane względami legislacyjnymi. Po pierwsze, aby zapewnić pewność i jasność prawną uchwalono nowe akty prawa krajowego (m.in. *Ustawę o podwójnym podawaniu cen w tolarach i euro*). Po drugie, władze legislacyjne Słowenii znowelizowały kilka aktów prawnych, aby zapewnić spójność prawną z prawem wspólnotowym (*Ustawa o Banku Słowenii*), jak i krajowym (m.in. *Ustawa o spółkach*). Po trzecie, w celu uregulowania kwestii technicznych związanych z wymianą walut zmieniono m.in. *Ustawę o wprowadzeniu euro, Decyzję Banku Słowenii o wymianie pieniądza*. Poniżej omówiono najważniejsze regulacje prawa słoweńskiego w przedmiotowym zakresie.

- ***Ustawa o podwójnym podawaniu cen w tolarach i euro*⁴⁰**

Ustawę przyjęto pod koniec 2005 r. Jej celem było uregulowanie kwestii związanych z wymianą walut i stopniowe przygotowanie konsumentów do cen podawanych w euro. Jej przyjęcie miało też zapewnić porównywalność cen w walucie krajowej i euro, a w rezultacie zapobiec nieuzasadnionym podwyżkom cen, które mogłyby zaistnieć w związku z zamianą. Ustawa wprowadza, w ciągu pięciu kwartałów, dwa okresy podwójnego podawania cen towarów i usług: od 1 marca 2006 r. do 11 lipca 2006 r. (tzw. okres informacyjny o charakterze fakultatywnym); od 12 lipca 2006 r. do 30 czerwca 2007 r. (okres obligatoryjnego podawania dwóch cen). Regulacja zawiera jednak wiele wyjątków od zasady w odniesieniu do pewnych podmiotów (np. małych przedsiębiorstw, rolników), usług i towarów (np. usług pocztowych, sprzedaży katalogowej, sprzedaży poprzez automaty i dystrybutorów, sprzedaży mięsa, ryb i chleba), czy też podawania cen jednostkowych produktu, wyrażonych w kilogramach, litrach, metrach itd. Przepisy zdefiniowały też konwersję i zaokrąglenia przy określaniu cen: kurs przeliczeniowy wyrażono jako sześciocyfrową liczbę; kwotę wymiany zaokrąglono do najbliższego centa. Ustawa nakłada odpowiedzialność na Inspektorat Rynku Republiki Słowenii za jej wdrożenie. Przewidziano również przepisy penalne (grzywny) za złamanie określonych przepisów ustawy.

- ***Ustawa o spółkach*⁴¹**

Ustawa o spółkach weszła w życie 4 maja 2006 r. Wprowadzone w niej zmiany dotyczą powtórnej denominacji w związku z wprowadzeniem euro. Zgodnie ze zmienionymi art. 693–698, wraz z wprowadzeniem wspólnej waluty, spółki będą mogły zamienić wartości udziałów, akcji i kapitału wyrażone w walucie krajowej na wartości wyrażone w euro. Przepisy te odnoszą się do publicznych spółek kapitałowych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Przy redenominacji ma zastosowanie kurs przeliczeniowy, określony

⁴⁰ Ang. *Act on the dual display of prices in tolar and euros*.

⁴¹ Ang. *Companies Act*.

w ustawie o wprowadzeniu euro. Przepisy odnoszą się do ponownego podziału kapitału zakładowego spółek z ograniczoną odpowiedzialnością na równe części, przy zachowaniu dawnego procentowego udziału poszczególnych udziałowców. Różnice w kwotach powstałe w skutek przeszacowania wartości kapitału powinny być ulokowane jako kapitał rezerwowy. Podane też zostały ramy czasowe dokonania stosownych zmian w statutach spółek, różne w zależności od ich wielkości (rok dla spółek posiadających kapitał zakładowy o wartości do 7 500 EUR, dwa lata dla pozostałych). Ustawa gwarantuje także, że wszelkie zmiany dokonywane w rejestrach sądowych w związku z denominacją będą wolne od opłat sądowych.

- **Ustawa o Banku Słowenii**

W raportach o konwergencji Komisji Europejskiej oraz EBC z 20 października 2004 r. zostały wskazane niewielkie uchybienia związane z dostosowaniem banku centralnego do wymogów członkostwa w strefie euro. Została więc zlecona korekta przepisów ustawy o Banku Słowenii – przyjętej w 2002 r. w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej – odnoszących się m.in. do celów banku oraz niezależności personalnej i instytucjonalnej. Niezgodności te usunięto poprawką do ustawy o Banku Słowenii, przyjętą przez parlament Słowenii 30 marca 2006 r. Zmiany te ostatecznie dostosowują ww. ustawę do przepisów wspólnotowych, w szczególności do *Statutu ESBC i EBC*.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 TWE oraz art. 2 Statutu, głównym celem Banku Słowenii jest utrzymywanie stabilności cen. Nie naruszając go, bank może wspierać ogólne kierunki polityki gospodarczej; dążyć do zapewnienia stabilności finansowej oraz działać zgodnie z zasadami gospodarki wolnorynkowej i wolnej konkurencji.

Bankowi Słowenii dodano cztery nowe zadania, wynikające bezpośrednio z uczestnictwa w strefie euro:

1. Kształtowanie i wprowadzanie wspólnej polityki pieniężnej.
2. Przeprowadzanie operacji dewizowych zgodnie z art. 111 TWE.
3. Przechowywanie i zarządzanie oficjalnymi rezerwami dewizowymi państw członkowskich.
4. Popieranie sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych.

Rozszerzono zapis artykułu dotyczącego wdrażania polityki monetarnej. Nowelizacja objęła też zarządzanie rezerwami dewizowymi, których nie przekazano w poczet rezerw ESBC. Ponadto – w świetle nowych przepisów – niewywiązywanie się z zadań nałożonych na Bank Słowenii w zakresie wspólnej polityki pieniężnej jest zagrożone sankcją ze strony EBC. W związku z przystąpieniem do strefy euro, Bank Słowenii, za zgodą EBC, będzie mógł uczestniczyć w międzynarodowych instytucjach walutowych. Wprowadzono także stosowne zmiany w statystyce dotyczące zbierania i przetwarzania danych i informacji.

Aby wzmocnić niezależność banku, wprowadzono kilka zmian, które zapewniły pełną niezależność instytucjonalną (usunięto przepis umożliwiający rządowi zarządzanie aktywami walutowymi) oraz wzmocniło niezależność personalną (ujednolicono podstawy zwalniania członków Rady Zarządzającej Banku Słowenii z przepisami Statutu ESBC i EBC). Natomiast w celu wzmocnienia niezależności finansowej zagwarantowano nienaruszalność oficjalnych rezerw dewizowych innych banków centralnych zdeponowanych w Banku Słowenii. Tym samym nie mogą być przedmiotem egzekucji sądowej.

Bank Słowenii, będąc uczestnikiem ESBC, może ustanowić rejestr kredytów bankowych i innych aktywów finansowych w celu zabezpieczenia zobowiązań płatniczych należnych Bankowi Słowenii, EBC oraz innym bankom centralnym należącym do ESBC. Nowe przepisy w tym zakresie określają m.in. warunki nabywania praw wywodzących się z zabezpieczeń finansowych, publiczny charakter informacji, nabywanie praw w dobrej

wierze. Nowe przepisy dotyczą także informacji zastrzeżonych, których ochrona powinna być zgodna z przepisami i procedurami ustanowionymi dla ESBC. Dodano również przepis mówiący o kontroli rachunków finansowych sprawowanej przez niezależnego, międzynarodowego audytora.

Omawiana ustawa przyznaje Republice Słowenii prawo – za zgodą EBC – do emisji monet, przy zastosowaniu reguł denominacji i specyfikacji technicznych ustanowionych przez Radę UE. Z dniem przyjęcia euro Bank Słowenii został uprawniony do dystrybucji banknotów i monet euro.

- **Ustawa o wprowadzeniu euro⁴²**

Ustawę przyjęto 26 października 2006 r. Dzięki niej ustanowiono dodatkową procedurę ułatwiającą wprowadzenie euro jako jednostki monetarnej na terenie Słowenii. Ustawa reguluje m.in.

- warunki wymiany pieniędzy;
- rolę Banku Słowenii w tym procesie;
- długość okresu podwójnego obiegu euro i tolaru słoweńskiego;
- przeliczanie kwot z tolarów na euro oraz ich zaokrąglanie;
- przeliczanie długu publicznego, salda kont i bilansu płatniczego;
- księgowanie papierów wartościowych;
- zasadę ciągłości umów;
- określanie parametrów wartości referencyjnych stop procentowych, indeksów, kursów wymiany oraz sankcji karnych w związku z naruszeniem przedmiotowej ustawy.

W świetle przepisów ustawy 1 stycznia 2007 r. euro wchodzi do obiegu gotówkowego i zostaje prawnym środkiem płatniczym w Słowenii. Oznacza to, że przy wprowadzeniu wspólnej waluty⁴³ Słowenia zastosowała scenariusz *big-bang*.

Z prawnego punktu widzenia bardzo ważne jest zamieszczenie w ustawie tzw. zasady ciągłości umów. Ta ogólnie uznawana zasada prawa ma wzmocnić ustawową pewność i jasność, gwarantując, że wprowadzenie nowej waluty nie będzie wpływać na ciągłość umów i innych instrumentów prawnych, które były nominowane w walucie krajowej. W przypadku zobowiązań pieniężnych odpowiedzialność za prawidłowo przeprowadzoną konwersję spoczywa na dłużniku (o ile strony nie ustaliły inaczej), z wyjątkiem umów kupna-sprzedaży, gdzie odpowiedzialnymi są sprzedający. Ustawowa odpowiedzialność nałożono również na sądy oraz inne krajowe i lokalne organy władzy państwowej i publicznej.

Uregulowane także zostały zagadnienia związane z zaokrągleniem cen. Przykładowo, ceny w euro towarów i usług, powinny być przeliczone nie mniej niż do trzeciego miejsca po przecinku i podane do drugiego miejsca po przecinku. W przypadku towarów i usług sprzedawanych w dużych ilościach (np. prąd, gaz, impulsy telefoniczne itp.), ich cena w tolarach powinna być przeliczona na euro i zaokrąglona do czterech miejsc po przecinku.

Dodatkowo uregulowano kwestię nazewnictwa wspólnej waluty, która z dniem publikacji ustawy zostanie zamieniona we wszystkich obowiązujących aktach prawnych i innych regulacjach z dotychczasowej nazwy „evro” na oficjalnie przyjętą w UE nazwę „euro”.

⁴² Ang. *Law on the introduction of the euro*.

⁴³ Szerzej na ten temat – patrz rozdział 3.

- **Decyzja Banku Słowenii o wymianie pieniądza⁴⁴**

Decyzja Zarządu Banku Słowenii jest aktem prawnym o charakterze wykonawczym. Uregulowała ona procedury i metody wymiany gotówkowej banknotów i monet waluty krajowej na walutę euro; zaopatrzenia pierwotnego (tj. wcześniejszego zaopatrzenia słoweńskich banków w monety euro – *frontloading*) oraz zaopatrzenia wtórnego (tj. wcześniejszego zaopatrzenia kolejnych podmiotów w nową walutę – *subfrontloading*). Szczegółowo określono m.in. okres i warunki zaopatrzenia pierwotnego w walutę euro – różny dla banknotów i monet euro; poszczególne etapy i zadania banku centralnego związane z wymianą waluty; warunki zaopatrzenia w tzw. pakiety startowe (zestawy monet euro dostępne przed wprowadzeniem euro do obiegu); zwrot nadwyżek waluty euro; warunki płatności ze strony banków z tytułu wcześniejszego zaopatrzenia w walutę euro oraz moment przekazania tytułu własności do tych środków. Ponadto uregulowano sposób przechowywania i transportu waluty euro oraz kwestie związane z bezpieczeństwem i monitoringiem całego procesu wymiany walut.

- **Inne regulacje prawa krajowego**

Ponadto wprowadzono zmiany do kilku ustaw m.in. o wykroczeniach, o zabezpieczeniach oraz o ubezpieczeniach społecznych. Natomiast kwestie podatkowe uregulowano w specjalnym rozporządzeniu wykonawczym, określającym m.in. walutę, w której po dniu wprowadzenia euro podatnicy będą składać deklaracje podatkowe za wcześniejsze okresy rozliczeniowe.

2.4. Opinie EBC do projektów wspólnotowych i krajowych aktów prawnych dotyczących przystąpienia Słowenii do strefy euro

Przy omawianiu regulacji prawnych, uchwalonych w związku z przystąpieniem Słowenii do strefy euro, na specjalną uwagę zasługują także opinie EBC, wydane przez bank w procesie konsultacji projektów wspólnotowych i krajowych aktów prawnych (m.in. dotyczących funkcjonowania narodowych banków centralnych i strefy euro, działalności emisyjnej, środków płatniczych). Wprawdzie opinie EBC nie mają mocy obowiązującej – są zaliczane do quasi-aktów prawnych – ale zawierają wskazówki do wykładni prawa wspólnotowego lub na temat treści opiniowanej regulacji. Dlatego niektóre z nich zasługują na uwagę przy analizie przepisów uchwalonych w związku z wprowadzeniem w Słowenii waluty euro. Są to następujące opinie, podane według daty ich uchwalenia:

- **Opinia EBC z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie projektowanego rozporządzenia Rady (WE) nr 974/98 w sprawie wprowadzenia euro (CON/2005/51)⁴⁵**

Na podkreślenie zasługuje tu wyraźne zalecenie wpisania do rozporządzenia maksymalnej długości trwania okresu przejściowego, przy czym nie powinien on przekraczać trzech lat. Z drugiej strony, zdaniem EBC – ze względów praktycznych – państwa powinny dążyć do ustalania jak najkrótszych okresów przejściowych. Argumentem przemawiającym za tym rozwiązaniem jest powszechna obecnie dostępność waluty euro.

W odniesieniu do tzw. scenariusza wymiany połączonego z okresem stopniowego wycofywania waluty krajowej, EBC rozumie powody przemawiające za tym rozwiązaniem. Ta forma wycofywania waluty krajowej – w ocenie EBC – umożliwiłaby

⁴⁴ Ang. *Decision on the cash changeover*.

⁴⁵ Publikacja Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 316/25, z dnia 13.12.2005 r.

stosowanie krajowej jednostki walutowej w nowych instrumentach prawnych, takich jak umowy zawierane na standartowych formularzach generowanych elektronicznie. Niemniej EBC podkreśla, że płatności dokonywane na podstawie instrumentów prawnych, które odnoszą się do krajowych jednostek walutowych, powinny być wykonywane wyłącznie w euro.

- **Opinia EBC z dnia 16 grudnia 2005 r. wydana na wniosek słoweńskiego Ministra Gospodarki w sprawie projektu ustawy o spółkach dotyczącej powtórnej denominacji w związku z wprowadzeniem euro (CON/2005/57)⁴⁶**

EBC podkreślił korzyści dla spółek, wynikające z wczesnego poinformowania o działaniach, jakie będą musiały być podjęte, aby przeliczać wartości udziałów, akcji, czy też kapitału zakładowego. W ocenie EBC proponowane w projekcie ustawy procedury są uproszczone. Warty podkreślenia jest brak opłat sądowych z tytułu dokonywanych zmian w rejestrach sądowych.

- **Opinia EBC z dnia 13 marca 2006 r. wydana na wniosek Ministra Finansów Słowenii w sprawie projektu ustawy zmieniającej ustawę o Banku Słowenii (CON/2006/17)⁴⁷**

EBC z zadowoleniem wskazuje na wszystkie zmiany w projektowanych przepisach ustawy, które bezpośrednio odwołują się do regulacji wspólnotowych, dotyczących m.in. niezależności personalnej członków Zarządu – zgodnie z art. 14 ust. 2 Statutu; celów Banku Słowenii – zgodnie z art. 105 ust. 1 TWE i art. 2 Statutu. Szczególną uwagę zwrócono na ujednoczenie nazewnictwa wspólnej waluty, tj. przyjęcie nazwy „euro”, która obowiązuje we wszystkich państwach członkowskich. Za korzystne uznano również wprowadzenie do ustawy rozdziału poświęconego przychodom, rozchodom i aktywom Banku Słowenii, który z dniem przyjęcia euro bierze udział w podziale zysków netto i strat EBC.

- **Opinia EBC z dnia 12 czerwca 2006 r. wydana na wniosek Ministra Finansów Słowenii w sprawie projektu ustawy o wprowadzeniu euro (CON/2006/29)⁴⁸**

EBC z zadowoleniem przyjął projekt ustawy o wprowadzeniu euro, ponieważ ułatwi ona przejście z waluty krajowej na euro. Uważa jednak, że nie jest konieczne powtarzanie w regulacji krajowej niektórych przepisów *rozporządzenia (WE) 974/98 w sprawie wprowadzenia euro*, obowiązują one bowiem państwa członkowskie. Takie działanie podważa hierarchię *acquis communautaire* i może dodatkowo spowodować błędną lub niejasną transpozycję przepisów wspólnotowych przez przepisy krajowe.

W odniesieniu do technicznych aspektów wycofywania banknotów i monet krajowych, EBC doradził, aby ze względów logistycznych rozpocząć je już przed dniem wprowadzenia euro.

⁴⁶ Dostępna na stronie internetowej EBC: www.ecb.int

⁴⁷ Dostępna na stronie internetowej EBC: www.ecb.int

⁴⁸ Dostępna na stronie internetowej EBC: www.ecb.int

3

Praktyczne aspekty wprowadzania banknotów i monet euro w Słowenii

3.1. Przygotowania do wprowadzenia euro do obiegu

3.1.1. Organizacja procesu wprowadzania euro

Za przygotowania do przyjęcia nowej waluty na szczeblu krajowym był odpowiedzialny **Komitet Koordynacyjny ds. Przygotowań Technicznych do Wprowadzenia Euro**. Komitet powołano po przystąpieniu Słowenii do ERM II (28 czerwca 2004 r.) na wniosek Banku Słowenii i Ministerstwa Finansów. Przewodniczył mu wiceprezes Banku Słowenii oraz sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. W pracach Komitetu uczestniczyli również przedstawiciele innych ministerstw i urzędów oraz organizacji pozarządowych (m.in. Ministerstwa Gospodarki, Urzędu Statystycznego Słowenii, Agencji Rynku Papierów Wartościowych, Urzędu Nadzoru nad Ubezpieczeniami, Giełdy Papierów Wartościowych, Słoweńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, Zrzeszenia Banków Słoweńskich oraz Słoweńskiej Izby Ubezpieczeń, a także Słoweńskiego Stowarzyszenia Konsumentów i Izby Rzemiosła). Komitet był złożony z kilku grup roboczych odpowiedzialnych za przygotowanie planów działań w poszczególnych obszarach oraz raportów z ich wykonania.

Prace przygotowawcze w Banku Słowenii koordynowała **Komisja ds. UE**, której przewodniczył prezes Banku Słowenii. Niezbędne działania, odpowiadające kompetencjom poszczególnych departamentów, zostały zawarte w Białej Księdze Banku Słowenii, a ich wykonywanie było nadzorowane przez wiceprezesów i Zarząd Banku Słowenii. Dokument przewidywał realizację zadań dotyczących przygotowań do wymiany tolarów na euro oraz do uczestnictwa Banku Słowenii w Eurosystemie.

Pierwszy **krajowy plan wprowadzenia banknotów i monet euro w Słowenii** opracowano w styczniu 2005 r. wspólnie przez Bank Słowenii oraz rząd Słowenii⁴⁹. Kolejne dwie aktualizacje tego dokumentu przygotowano odpowiednio w styczniu oraz październiku 2006 r. Powyższe dokumenty uwzględniały najważniejsze aspekty wprowadzania euro, m.in. preferowany scenariusz przyjęcia nowej waluty, organizację tego procesu, działania dostosowawcze w poszczególnych sektorach, ramy prawne wprowadzenia euro, działania informacyjne, obowiązek podwójnego podawania cen (w tolarach i euro), a także kwestie dotyczące wcześniejszego zaopatrzenia w nową walutę oraz wymiany tolarów na euro.

3.1.2. Wybór słoweńskiej strony narodowej monet euro

Przed wprowadzeniem nowej waluty do obiegu konieczne było dokonanie wyboru słoweńskiej strony narodowej monet euro. Proces selekcji był dwuetapowy. Pierwszy etap rozpoczął się w kwietniu 2004 r. od rozmów z numizmatykami, projektantami i ekspertami z tej dziedziny. Do udziału w konkursie na najlepszą propozycję wzoru strony narodowej zaproszono, za pośrednictwem mediów, również społeczeństwo Słowenii. Ogółem

⁴⁹ We wcześniejszym okresie, tj. w listopadzie 2003 r. opublikowano wspólny program rządu Słowenii i Banku Słowenii dotyczący przystąpienia do ERM II oraz wprowadzenia euro.

132 uczestników konkursu zaproponowało 699 motywów. Przedłożonymi propozycjami oraz ich selekcją zajęła się specjalna komisja, złożona z 9 ekspertów oraz członków różnych instytucji, w tym Ministerstwa Finansów i Banku Słowenii.

W drugim etapie komisja zaprosiła pięciu znanych projektantów słoweńskich do przygotowania projektów strony narodowej monet euro. Do oceny przedłożonych prac powołano specjalne jury złożone ze słoweńskich artystów, projektantów, profesorów i znawców dziedzictwa kulturowego Słowenii. Wybrane projekty zostały jednomyślnie zaakceptowane przez komisję złożoną z przedstawicieli Ministerstwa Finansów i Banku Słowenii⁵⁰. W dniu 28 lipca 2005 r. rząd Słowenii podjął decyzję o przedłożeniu wybranych propozycji Podkomitetowi Monet Euro działającemu przy Komitecie ds. Ekonomicznych i Finansowych Rady UE, który w dniu 5 października 2005 r. uznał, że projekty te są zgodne z prawem wspólnotowym.

Podczas wyboru słoweńskiej strony narodowej zdecydowano, że **na rewersie każdej z 8 monet euro przedstawiony zostanie inny motyw**⁵¹. Słowenia jest pierwszym państwem strefy euro, którego monety, poza własną stroną narodową, mają zmodyfikowaną również wspólną stronę monet euro. Decyzję o zmianach w wizerunku wspólnej strony na nominałach 1 i 2 euro oraz 10, 20 i 50 centów podjęła Rada UE ds. Ekonomicznych i Finansowych (Rada ECOFIN) w czerwcu 2005 r., w związku z przystąpieniem do UE 1 maja 2004 r. 10 nowych państw. Zmiana ta miała uwidocznić rozszerzenie Unii Europejskiej⁵².

3.1.3. Pozyskanie banknotów i monet euro

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej produkcja monet euro ze stroną narodową może rozpocząć się dopiero po podjęciu przez Radę ECOFIN decyzji o uchyleniu derogacji wobec danego państwa członkowskiego (w przypadku Słowenii – mogło to nastąpić po 11 lipca 2006 r.⁵³). Natomiast wszystkie działania przygotowawcze można zrealizować przed podjęciem tej decyzji. Ze względu na to, że Słowenia nie ma własnej mennicy, **produkcję monet euro zlecono Mennicy Finlandii** (w wyniku przetargu). Ogółem Bank Słowenii otrzymał **296,3 miliony monet euro** o wartości nominalnej 104 milionów EUR⁵⁴.

Zgodnie ze stanowiskiem EBC państwa członkowskie pozostające obecnie poza strefą euro mogą w przyszłości wypożyczyć odpowiednią liczbę banknotów euro z Eurosystemu, a następnie, po przystąpieniu do strefy euro, oddać wyprodukowane przez siebie banknoty w ramach ustalonego przydziału produkcji (tzw. *pooling arrangement*). Z możliwości tej skorzystała Słowenia, pozyskując banknoty z rezerwy logistycznej Eurosystemu. **Banknoty w liczbie 94,5 milionów**, o wartości nominalnej 2175 milionów EUR⁵⁵, zapewnił **Narodowy Bank Austrii**⁵⁶. Uzgodniono, że Bank Słowenii zwróci wypożyczone banknoty w 2008 r.

3.1.4. Wcześniejsze zaopatrzenie w banknoty i monety euro

Zasady wcześniejszego zaopatrzenia banków i innych podmiotów w banknoty i monety euro w państwach, które dopiero przyjmą nową walutę określono w *Wytocznych EBC z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie niektórych przygotowań do wymiany pieniądza gotówkowego związanych z wprowadzeniem waluty euro oraz w sprawie zaopatrzenia wstępnego i zaopatrzenia wtórnego w banknoty i monety euro podmiotów poza strefą*

⁵⁰ Projekty przygotowało 3 słoweńskich artystów: Miljenko Licul, Maja Licul oraz Janez Boljka.

⁵¹ Umieszczono tam m.in. wizerunki sławnych postaci (słoweńskiego poety France Prešerena oraz autora pierwszej książki wydrukowanej w języku słoweńskim Primoža Trubarza), a także zwierzęta (konie lipicańskie, bociana) oraz elementy przyrody (górną Triglav).

⁵² Dotychczasowe monety euro będące w obiegu są nadal ważne.

⁵³ Patrz rozdział 2.

⁵⁴ European Commission (2007b), s. 4.

⁵⁵ European Commission (2007b), s. 4.

⁵⁶ O wyborze Narodowego Banku Austrii zdecydowały względy geograficzne i logistyczne.

euro (EBC/2006/9)⁵⁷. Wytyczne uregulowały m.in. zasady wcześniejszego zaopatrzenia banków i pozostałych podmiotów w euro, wymogi dotyczące księgowości i sprawozdawczości finansowej dotyczące wcześniejszego zaopatrzenia w nową walutę, a także kwestie ubezpieczenia dostarczonych banknotów i monet euro.

Wcześniejsze zaopatrzenie słoweńskich banków w monety euro rozpoczęło się 25 września 2006 r., natomiast w banknoty euro – 29 listopada 2006 r. Do końca grudnia 2006 r. banki otrzymały z Banku Słowenii **banknoty euro** o wartości około 772 milionów EUR **oraz monety euro** o wartości około 84 milionów EUR⁵⁸. Banki zostały zobowiązane do bezpiecznego przechowywania dostarczonej gotówki w specjalnie wyodrębnionym miejscu.

Zaopatrzenie kolejnych podmiotów, tj. detalistów i innych przedsiębiorstw, w nową walutę rozpoczęło się w grudniu 2006 r. Ogółem banki dostarczyły tym podmiotom **około 3% banknotów euro** oraz **około 10% monet euro**, otrzymanych wcześniej przy zaopatrzeniu pierwotnym⁵⁹. Podmioty korzystające z wcześniejszych dostaw banknotów i monet euro były zobowiązane do podpisania z bankami komercyjnymi umowy, w której zobowiązały się m.in. do bezpiecznego przechowywania dostarczonej gotówki oraz do nieprzekazywania jej innym podmiotom do czasu, aż euro stanie się prawnym środkiem płatniczym. Zgodnie z umową banki miały prawo do kontroli podmiotów, którym przekazały euro. Za niewywiązanie się z nałożonych zobowiązań przewidziano kary umowne.

Podobnie jak przy wprowadzaniu banknotów i monet euro do obiegu 1 stycznia 2002 r. w 12 państwach strefy euro, Bank Słowenii dostarczył bankom **150 tys. zestawów startowych monet euro dla detalistów** (dostępnych od 1 grudnia 2006 r., o wartości 201 EUR każdy) oraz **450 tys. zestawów dla społeczeństwa** (dostępnych od 15 grudnia 2006 r., o wartości 12,52 EUR każdy). Liczbę zestawów dla społeczeństwa zwiększono – z planowanych pierwotnie 150 tys. – zgodnie z rekomendacją Komisji Europejskiej przedstawioną w „Trzecim Raportie na temat praktycznych przygotowań do przyszłego rozszerzenia strefy euro” z 22 czerwca 2006 r.⁶⁰ Dodatkowo Bank Słowenii przygotował **100 tys. zestawów monet euro ze słoweńską stroną narodową** (głównie dla kolekcjonerów). Do 29 grudnia 2006 r. sprzedano 24,43% zestawów dla detalistów, 85,73 % zestawów dla społeczeństwa oraz 79,65% zestawów dla kolekcjonerów⁶¹.

Jak wynika z badania przeprowadzonego na zlecenie Komisji Europejskiej⁶², **zestawy startowe nie były głównym źródłem zaopatrzenia społeczeństwa Słowenii w monety euro**. Większość osób miała monety z innych krajów strefy euro, zwłaszcza Austrii i Włoch. Przed wprowadzeniem euro do obiegu 40% mieszkańców dysponowało tylko monetami euro innych krajów, a 17% – głównie takimi. Tendencja ta uległa zmianie zaraz po wprowadzeniu euro do obiegu: 3 stycznia 2007 r. aż 39% mieszkańców posiadało tylko monety euro ze słoweńską stroną narodową, a 24% – głównie takie. W kolejnych dniach (do 16 stycznia 2007 r.) zwiększyła się liczba osób dysponujących w większości słoweńskimi monetami euro (ale posiadających również monety euro innych państw), a zmniejszyła liczba tych, którzy mieli wyłącznie monety ze słoweńską stroną narodową (odpowiednio do poziomu: 54% i 23%).

⁵⁷ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 207/39, z dnia 28.7.2006.

⁵⁸ European Commission (2007b), s. 4.

⁵⁹ „€ Conference – Slovenia 2007”, Darko Bohnc, Vice Governor, Banka Slovenije, Ljubljana, 15 January 2007.

⁶⁰ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Central Bank. Third report on the practical preparations for the future enlargement of the euro area. COM (2006)785.

⁶¹ „€ Conference – Slovenia 2007”, op. cit.

⁶² Flash Eurobarometer (2007a), s. 6.

3.2. Wprowadzanie euro do obiegu

3.2.1. Scenariusz wprowadzania euro

Jak wspomniano wcześniej, zgodnie z *Rozporządzeniem nr 2169/2005 z dnia 21 grudnia 2005 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 974/98 w sprawie wprowadzenia euro*, kolejne państwa przyjmujące nową walutę mogą wybrać jeden z trzech scenariuszy wprowadzania euro, tj.

- scenariusz madrycki, który miał zastosowanie w przypadku pierwszych 12 państw strefy euro⁶³;
- scenariusz „big bang” (przewidujący skrócenie okresu przejściowego do zera);
- scenariusz „big bang” połączony z okresem stopniowego wycofywania waluty krajowej z obiegu bezgotówkowego (tzw. okresem *phasing-out*)⁶⁴.

Słowenia jako pierwsze z państw wchodzących do strefy euro zdecydowała się na zastosowanie **scenariusza „big bang”**. W dniu 1 stycznia 2007 r. euro ostatecznie zastąpiło tolar słoweński w obiegu bezgotówkowym. Oznacza to, że odtąd wszelkie płatności kartą płatniczą, polecenia przelewu i inne operacje bezgotówkowe mogły być dokonywane wyłącznie w nowej walucie. Od 1 stycznia 2007 r. w euro wystawiane są również faktury i listy płac, a także prowadzona jest rachunkowość. 1 stycznia 2007 r. do obiegu w Słowenii wprowadzono banknoty i monety euro. Rozpoczął się wtedy okres podwójnego obiegu tolara i euro. W porównaniu z dotychczasowymi państwami strefy euro Słowenia zdecydowała się na najkrótszy **okres podwójnego obiegu, tj. czternastodniowy**⁶⁵. W tym czasie dokonywanie płatności gotówkowych było możliwe w obu walutach, ponieważ zarówno euro, jak i tolar słoweński miały status prawnego środka płatniczego. Przyjęcie tak krótkiego okresu podwójnego obiegu wynikało z tego, że Słowenia ma jedynie około 2 milionów mieszkańców, a banknoty i monety euro znajdowały się już w obiegu. Słowenia wykorzystała również doświadczenia z poprzednich zmian walutowych w swoim kraju oraz w innych krajach UE. 15 stycznia 2007 r. jedynym prawnym środkiem płatniczym na terenie Słowenii stały się banknoty i monety euro. Tolar przestał być prawnym środkiem płatniczym i od tego momentu podlegał wymianie w bankach komercyjnych oraz Banku Słowenii.

3.2.2. Kanały i tempo wprowadzania euro do obiegu

Podobnie jak w przypadku dotychczasowych 12 państw członkowskich strefy euro, głównymi kanałami wprowadzania euro do obiegu były w Słowenii: bankomaty, sektor bankowy oraz detaliczny. Tempo wprowadzania nowej waluty w tym kraju było jednak najszybsze spośród wszystkich państw, które dotychczas przyjęły euro. **Wartość banknotów euro w obiegu przekroczyła w Słowenii wartość banknotów nominowanych w tolarach już pod koniec pierwszego dnia stycznia 2007 r.**⁶⁶ W strefie euro nastąpiło to dopiero 11 stycznia 2002 r.

Szybkie tempo wprowadzania euro do obiegu w Słowenii potwierdzają wyniki badania opinii publicznej przeprowadzonego na zlecenie Komisji Europejskiej⁶⁷. Zgodnie z bada-

⁶³ Patrz rozdział 2.

⁶⁴ Patrz rozdział 2.

⁶⁵ Większość dotychczasowych państw strefy euro wprowadziła dwumiesięczny okres podwójnego obiegu (jedynie Holandia, Irlandia i Francja krócej akceptowały dotychczasowe waluty, odpowiednio do 27 stycznia, 9 lutego i 17 lutego 2002 r.). W Niemczech marka straciła status prawnego środka płatniczego już o północy 31 grudnia 2001 r., ale w praktyce, na podstawie wspólnej deklaracji sektora bankowego i detalicznego, możliwe było posługiwanie się nią do końca lutego 2002 r.

⁶⁶ European Central Bank (2007b).

⁶⁷ Flash Eurobarometer (2007a), s. 4.

niem, 3 stycznia 2007 r. większość mieszkańców Słowenii posiadała wyłącznie lub głównie banknoty i monety euro (odpowiednio 60% i 69%)⁶⁸. W praktyce **proces zamiany tolarów na euro zakończył się 10 stycznia 2007 r.** – ponad 80% mieszkańców Słowenii miało wtedy jedynie nową walutę (około 15% nadal dysponowało tylko lub głównie tolarami⁶⁹). Badanie wykazało również, że społeczeństwo słoweńskie posiadało euro już przed 1 stycznia 2007 r.: w dniu 29 grudnia 2006 r. (ostatnim pracującym dniem tego miesiąca) ponad połowa ankietowanych dysponowała przynajmniej niektórymi banknotami (51%) i monetami euro (52%).

Ponadto, jak wynika z badania, ponad połowę płatności gotówkowych (54%) dokonywano w nowej walucie już 4 stycznia 2007 r. Do 10 stycznia 2007 r. odsetek ten wzrósł do 92%.

- **Bankomaty**

Biorąc pod uwagę fakt, że w Słowenii około 70% banknotów trafia do obiegu za pośrednictwem bankomatów, szybkie dostosowanie tych urządzeń do wypłaty banknotów euro było decydujące, aby sprawnie przeprowadzić proces zastępowania tolarów słoweńskich nową walutą. Bankomaty były podstawowym kanałem zaopatrywania mieszkańców Słowenii w nowe banknoty.

Początkowo planowano, że do 1 stycznia 2007 r. nastąpi przeprogramowanie 60–70% bankomatów. Jednak ostatecznie, zgodnie z zaleceniem Komisji przedstawionym we wspomnianym wcześniej „Trzecim Raporcie na temat praktycznych przygotowań do przyszłego rozszerzenia strefy euro”, **pod koniec pierwszego dnia stycznia 2007 r. ponad 93% bankomatów** (spośród około 1500) **było już przystosowanych do wypłaty banknotów euro, a do 3 stycznia 2007 r. – 100%**. Bankomaty w Słowenii wypełniono banknotami o nominale 10 i 20 euro.

Liczba wypłat dokonywanych w Słowenii w pierwszych dniach stycznia 2007 r. była wyraźnie niższa niż średnia dzienna liczba wypłat w 2006 r. Sytuacja ta odbiegała znacząco od doświadczeń pierwszych 12 państw strefy euro, których mieszkańcy na początku 2002 r. masowo wypłacali nowe banknoty. Różnica ta może jednak wynikać z tego, że większość mieszkańców Słowenii widziała już wcześniej (ponad 90%) oraz używała (ponad 80%) banknotów i monet euro⁷⁰.

- **Sektor bankowy**

Aby zapewnić dostęp do nowej waluty już od pierwszych dni stycznia 2007 r., 52 oddziały banków komercyjnych oraz Bank Słowenii prowadziły obsługę klientów 1 i 2 stycznia. Było to zgodne z rekomendacją Komisji Europejskiej, wyrażoną we wspomnianym wcześniej raporcie. Ze względu na fakt, że **od 1 stycznia 2007 r.** w obiegu bezgotówkowym w Słowenii funkcjonuje jedynie euro, w tym dniu **rachunki bankowe** (2,3 mln) **zostały bezpłatnie przewalutowane z tolaru na euro**. Również **dostosowanie terminali płatniczych (POS) zakończono w godzinach porannych 1 stycznia 2007 r.**

- **Sektor przedsiębiorstw**

Jak wynika z informacji Komisji Europejskiej **przedsiębiorstwa w Słowenii były pod względem dostosowania systemów administracyjnych i finansowych dobrze przygotowane do wprowadzenia euro**. Według badania Eurobarometru przeprowadzonego w lutym 2007 r. 31% przedsiębiorstw rozpoczęło przygotowania w pierwszej

⁶⁸ W tym samym czasie 14%-19% badanych nadal posiadało tylko dotychczasową walutę.

⁶⁹ Tendencja ta nie uległa wyraźnej zmianie w kolejnych dniach – nawet po zakończeniu okresu podwójnego obiegu 9% Słoweńców pozostały niektóre banknoty tolarowe, natomiast 17% – dotychczasowe monety (stotiny).

⁷⁰ Badanie Eurobarometru z września 2006 r.

połowie 2006 r. lub nawet wcześniej, a 64% – od lipca 2006 r. Ponad 94% przedsiębiorców potwierdziło, że od 1 stycznia 2007 r. ich systemy księgowo, fakturowania i płac były dostosowane do nowej waluty⁷¹.

Do szybkiego wprowadzenia euro do obiegu w Słowenii przyczyniło się nałożenie na przedsiębiorstwa, w szczególności na detalistów, ustawowego obowiązku wydawania reszty wyłącznie w euro już od 1 stycznia 2007 r. – niezależnie od tego, czy klienci płacili w euro czy w tolarach.

3.2.3. Wycofywanie tolarów z obiegu

Banknoty i monety nominowane w tolarach podlegały bezpłatnej wymianie na euro (po nieodwołalnym kursie wymiany) **w bankach komercyjnych do 1 marca 2007 r.** Po tym terminie dokonanie wymiany (również bezpłatnej) możliwe jest w Banku Słowenii: w przypadku **banknotów – bez ograniczeń czasowych**, natomiast w przypadku **monet – przez 10 lat, tj. do 31 grudnia 2016 r.**

W świetle art. 52 Statutu ESBC i EBC oraz zgodnie z *Wytycznymi Europejskiego Banku Centralnego z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie wymiany banknotów następującej po nieodwołalnym ustaleniu kursu walutowego w związku z wprowadzeniem waluty euro (EBC/2006/10)*⁷² również **banki centralne Eurosystemu zostały zobowiązane do zapewnienia, przez pierwsze dwa miesiące 2007 r., przynajmniej jednego miejsca, w którym można było wymieniać dotychczasowe banknoty tolarowe na euro.**

Do 4 stycznia 2007 r. została zwrócona ponad połowa wartości banknotów nominowanych w tolarach, natomiast do 11 stycznia 2007 r. – ponad 80%⁷³.

⁷¹ European Commission (2007b), s. 7.

⁷² Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 215/44, z dnia 05.08.2006.

⁷³ European Commission (2007b), s. 6.

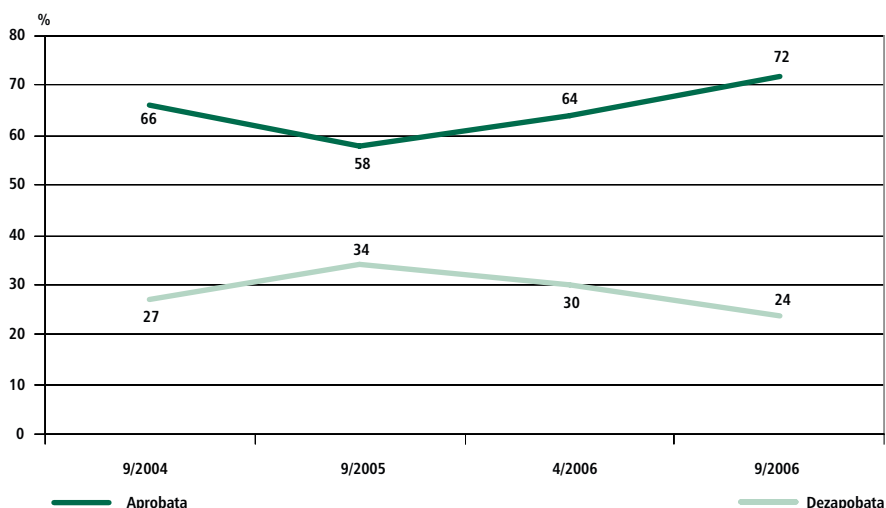
4

Kampania informacyjna i opinia publiczna

4.1. Słoweńska opinia publiczna w sprawie euro

Poparcie społeczne dla wprowadzenia euro w Słowenii w latach 2004–2006 wynosiło średnio 64% i było największe spośród wszystkich nowych krajów UE (średnie poparcie w UE-10 w tym okresie to nieco ponad 42%). Słowenia odnotowała jednocześnie najniższy odsetek osób deklarujących sprzeciw wobec wspólnej waluty. Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się opinii publicznej w tym kraju na podstawie czterech badań Eurobarometru z lat 2004–2006⁷⁴.

Wykres 1
Poparcie dla wprowadzenia euro w Słowenii*

Źródło: Flash Eurobarometer (2006b), s. 37.

* Pytanie ankietowe: "Are you personally happy or not that the euro could replace the national currency?".

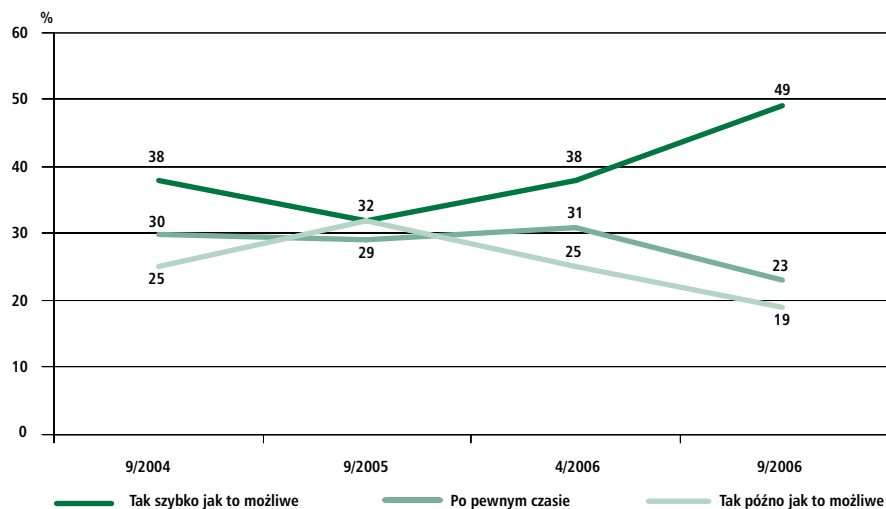
Od wiosny 2006 r. badania opinii publicznej zaczęły wykazywać wzrost aprobaty społecznej przyjęcia euro (z poziomu 58% we wrześniu 2005 r. do 72% we wrześniu 2006 r.), przy jednoczesnym spadku dezaprobaty (odpowiednio z poziomu 34% do 24%). Wzrost aprobaty dla euro na początku 2006 r. (z 37% do 48%) odnotowały także średnio wszystkie nowe kraje UE, lecz poparcie nie umocniło się w drugiej połowie roku (patrz tabela poniżej).

Tabela 3
Poparcie dla wprowadzenia euro w Słowenii i w UE-10 (%)

	9/2004	9/2005	4/2006	9/2006
Słowenia	66	58	64	72
Średnia dla UE-10	43	37	48	47

Źródło: Flash Eurobarometer (2006b) i Flash Eurobarometer (2007c).

⁷⁴ Badania z września 2004 r., września 2005 r., kwietnia 2006 r. i września 2006 r.

Wykres 2**Opinia nt. pożądanego terminu wprowadzenia euro w Słowenii***

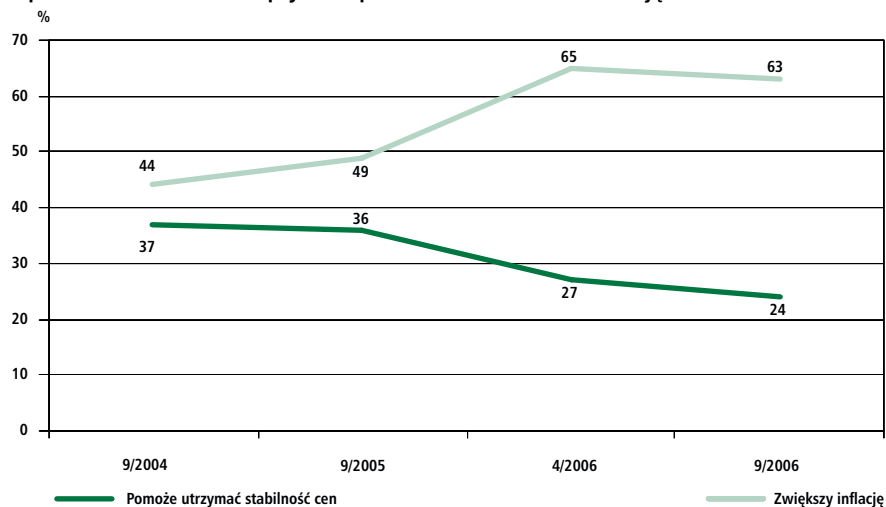
Źródło: Flash Eurobarometer (2006b), s. 39.

* Pytanie ankietowe: "When would you like the euro to become your currency?"

Warto także odnotować, że Słowenia (obok Węgier) jest jedynym nowym krajem UE, w którym poparcie społeczne dla euro utrzymuje się na wyższym poziomie niż poparcie dla UE.

Wykres 2 przedstawia kształtowanie się opinii publicznej w Słowenii w kwestii terminu przyjęcia euro.

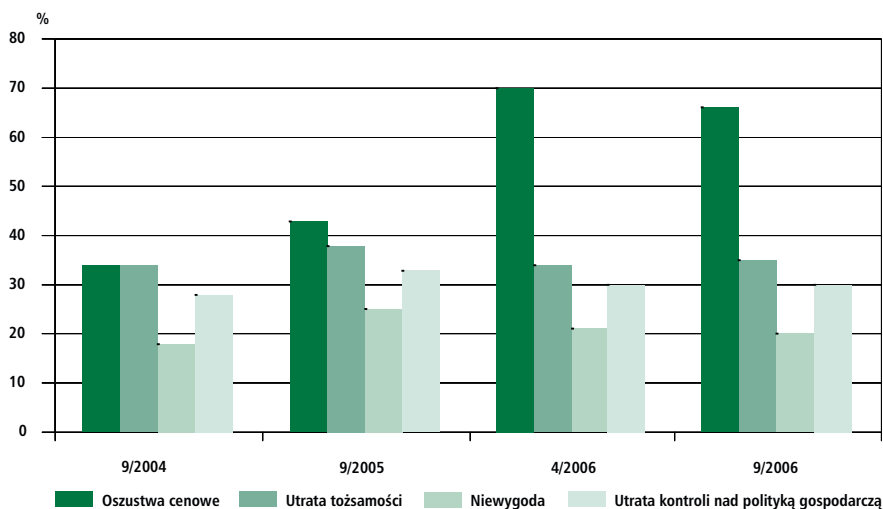
W latach 2004–2006 odsetek osób opowiadających się za możliwie najszybszym przyjęciem euro wzrósł z 38% w 2004 r. do 49% we wrześniu 2006 r. (w UE-10 w tym okresie utrzymywał się na stabilnym poziomie i wynosił średnio ponad 19%). Odsetek zwolenników przyjęcia euro „po pewnym czasie” utrzymywał się na stabilnym poziomie do wiosny 2006 r. (około 30%), po czym gwałtownie spadł w drugiej połowie 2006 r. (23%).

Wykres 3**Opinia Słoweńców nt. wpływu wprowadzenia euro na inflację***

Źródło: Flash Eurobarometer (2006b), s. 43.

* Pytanie ankietowe: "Do you think the euro will help to maintain price stability or, on the contrary, increase inflation in our country?"

Wykres 4
Obawy Słoweńców związane z wprowadzeniem euro

Źródło: Flash Eurobarometer (2006b), s. 49 oraz Flash Eurobarometer (2006a), s. 50, 52, 54, 55.

Grupa ankietowanych pragnąca maksymalnego odłożenia w czasie przyjęcia euro zmniejszyła się z 32% w 2005 r. do 19% w drugiej połowie 2006 r. (dla UE-10 odpowiednio spadek z 46% do 36%).

Wykres 3 przedstawia opinie ankietowanych Słoweńców na temat przewidywanego wpływu przyjęcia euro na stabilność cen.

Ankietowani w większości uważają, że wspólna waluta prowadzi raczej do wzrostu inflacji niż sprzyja utrzymaniu stabilnych cen. We wrześniu 2006 r. uważało tak 63% ankietowanych (w UE-10 odsetek ten wynosił średnio 45%). Pogląd ten umacniał się wraz z przybliżaniem się momentu przyjęcia euro. Jednocześnie systematycznie spadała liczba osób twierdzących, że euro pomoże utrzymać stabilne ceny (24% we wrześniu 2006 r.). W krajach UE-10 w latach 2004–2006 zagrożenie inflacyjne dostrzegało średnio 45–48% ankietowanych, natomiast euro jako gwaranta stabilności cen postrzegało 25–29% respondentów. Podział ten uległ jedynie nieznacznym wahaniom.

Wykres 4 przedstawia obawy związane z wprowadzeniem euro, wyrażone przez ankietowanych Słoweńców. Są to: niewygoda, oszustwa cenowe, utrata kontroli nad polityką gospodarczą oraz utrata tożsamości.

We wrześniu 2006 r. najczęściej obawiano się oszustw cenowych przy przechodzeniu na gotówkę euro (66% ankietowanych). Należy jednak odnotować, że ubyło wyrażających takie obawy w porównaniu z badaniem wiosennym (70%), co można przypisać prowadzonej kampanii informacyjnej.

4.2. Kampania informacyjna na temat euro

Zadanie informowania społeczeństwa o nowej walucie powierzono **Międzyresortowej Grupie Roboczej ds. Komunikacji**. W jej skład weszli przedstawiciele rządu (kancelarii premiera, Urzędu ds. Public Relations i Mediów, Ministerstwa Gospodarki), Urzędu Statystycznego, Banku Słowenii, Związku Banków Słowenii, Izby Handlowej i Przemysłowej, Stowarzyszenia Konsumentów i Izby Rzemiosła. Grupie powierzono wypracowanie wieloletniej narodowej strategii komunikacyjnej, wspomagającej proces przyjęcia

mowania euro oraz wprowadzenie jej w życie i koordynację działań komunikacyjno-informacyjnych. W czerwcu 2005 r. opracowano „Strategię komunikacyjną dotyczącą wprowadzenia euro na lata 2005–2007”.

Cele kampanii informacyjnej zostały zdefiniowane następująco⁷⁵:

- lepsze zrozumienie procesu przejścia na euro,
- polepszenie znajomości banknotów i monet euro oraz ich zabezpieczeń,
- umożliwienie bezproblemowego przejścia na euro,
- zbudowanie zaufania do nowej waluty.

W realizacji powyższych celów Słowenia mogła czerpać nie tylko z doświadczeń innych krajów strefy euro (zawarto umowę twinningową z Holandią), lecz także własnych – związanych z wprowadzeniem tolara w 1991 r. Dodatkowo, 8 listopada 2005 r. Słowenia i Komisja Europejska podpisały umowę o partnerstwie w działaniach informacyjnych i komunikacyjnych dotyczących euro.

W początkowej fazie kampania była głównie informacyjna i edukacyjna; podkreślała też korzyści ze wspólnej waluty, wspólnego obszaru płatniczego, działalności EBC. Zaznajała z zasadami działania Eurosystemu oraz banknotami i monetami euro⁷⁶. W ostatnich miesiącach przed przejściem na euro, działania informacyjne uzupełniono o działania promocyjne. Kampania *promocyjna* „Czy liczysz na euro?” rozpoczęła się w październiku 2006 r. i miała na celu przekazanie społeczeństwu trzech podstawowych komunikatów:

- monety euro mają znaczną wartość,
- pojawią się nowe wartości cenowe, do których trzeba będzie przywyknąć,
- przejście na euro nie oznacza wyższych cen, ale powinno się kontrolować ceny oraz otrzymaną resztę, a także zwracać uwagę na nieuczciwe zaokrąglenia czy wycenę.

Wprowadzaniu euro miały towarzyszyć działania doradcze (tj. praktyczna pomoc – odpowiedzi na pytania, udzielanie instrukcji jak posługiwać się euro).

W kampanii wykorzystano następujące sposoby dotarcia do społeczeństwa.

I. Komunikacja poprzez media

- relacje codzienne: konferencje prasowe, briefingi, informacje dla prasy,
- informacje tematyczne: programy radiowe, dodatki tematyczne do gazet i czasopism specjalistycznych, telewizyjne programy tematyczne.

II. Komunikacja bezpośrednia

- darmowa linia telefoniczna (pytania i odpowiedzi),
- strona internetowa o euro (www.evro.si) (od 15 lutego 2006 r.),
- wydawanie specjalnych publikacji, broszur, plakatów,
- dyskusje przy okrągłym stole, konferencje, wykłady, szkolenia, konferencje dla specjalistów,
- wydarzenia specjalne: wystawy oraz wizyty na targach i w innych miejscach publicznych, szkołach, szpitalach, centrach handlowych, koszarach.

⁷⁵ Nada Serajnik Sraka, Government Public Relations and Media Office: *Euro Team Training Seminar*, luty 2007.

⁷⁶ Jak wynika z badań Eurobarometru, we wrześniu 2006 r. 83% badanych w Słowenii (najwięcej spośród wszystkich nowych państw członkowskich) czuło się bardzo dobrze lub dość dobrze poinformowanych na temat nowej waluty. W grudniu 2006 r. odsetek ten wzrósł do 95%.

Kampania informacyjna była skierowana do wszystkich osób będących rezydentami w Słowenii, ze szczególnym uwzględnieniem następujących grup:

- środowiska biznesowe,
- młodzież, osoby starsze,
- media,
- społeczeństwo obywatelskie,
- osoby, do których trudno dotrzeć:
 - gorzej poinformowani i wykształceni,
 - osoby ze specjalnymi potrzebami (np. niepełnosprawni),
 - mniejszości (włoska, węgierska, romska),
 - wspólnoty narodowe (Chorwaci, Serbowie, Bośniacy, Albańczycy i Macedończycy).

Tabela 4

Działalność instytucji państwowych w kampanii informacyjnej

Organ	Działania
Rząd	materiały informacyjne do dystrybucji w sklepach, firmach, bibliotekach, autobusach, dworcach kolejowych, lotniskach, ośrodkach zdrowia, domach starości, stowarzyszeniach, szkołach, domach wycieczkowych
	strona internetowa: www.evro.si
	eurotelefon (linia umożliwiająca uzyskanie odpowiedzi na pytania dot. euro)
	prezentacje w szkołach, centrach handlowych, szpitalach, itd.
	wspieranie działalności edukacyjnej organizacji pozarządowych
	materiały promocyjne (koszulki, odznaki, naklejki, kalkulatory)
Bank Słowenii	strona internetowa (www.bsi.si)
	badania opinii publicznej
	publikacje (w tym odpowiedzi na pytania o celowość i korzyści przyjęcia euro, proces wymiany, identyfikację fałszywych banknotów, materiały EBC)
	promocja (spoty TV, reklamy w radiu i prasie, minikalkulatory dla gospodarstw domowych)
	otwarte dyskusje (przedstawiciele różnych instytucji, także przedstawiciele UE)
	działania informacyjne skierowane do młodzieży
	wykłady na temat rozpoznawania fałszywych banknotów
	szkolenie dla głównych użytkowników gotówki w sektorze pozabankowym
	linia telefoniczna
polityka komunikacyjna (konferencje prasowe, komunikaty, seminaria dla dziennikarzy)	
Urząd Statystyczny Aktywny udział w kampanii po określeniu kursów wymiany	monitorowanie spełnienia kryteriów konwergencji – publikacje
	dane i informacje na stronie internetowej www.stat.si (dotyczące cen towarów i usług w seriach miesięcznych, cen podstawowych produktów w różnych miastach, przeliczanie na euro on-line)
	publikacje podające ceny w euro
	broszury dla gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych
	współpraca z mediami

Powyższa tabela przedstawia zestawienie działań podejmowanych przez rząd, bank centralny oraz urząd statystyczny Słowenii w związku z prowadzoną kampanią informacyjną.

Badania⁷⁷ opinii publicznej przeprowadzane pod koniec stycznia 2007 r., czyli już po wprowadzeniu euro wykazały, że **zdecydowana większość Słoweńców (95%) była zadowolona ze sposobu przejścia na wspólną walutę**. Jest to, jak zauważyła Komisja Europejska, bardzo wysoki wskaźnik w porównaniu z doświadczeniami pierwszej grupy krajów przyjmujących euro, gdzie zaledwie nieliczne osiągnęły poziom 90% (średnia wyniosła około 80%)⁷⁸. 92% Słoweńców czuło się dobrze poinformowanych o euro, a 91% było zadowolonych z prowadzonej przez władze polityki informacyjnej. Według Komisji Europejskiej przypadek Słowenii potwierdza, że podstawą udanego przejścia na euro są efektywne działania informacyjne i komunikacyjne⁷⁹.

⁷⁷ Flash Eurobarometer (2007b).

⁷⁸ Słoweńcy najbardziej powściągliwie ocenili sprawę konwersji cen. Niewielka większość respondentów (56%) uznała, że zmiana cen była przeprowadzona uczciwie; odmienny pogląd wyraziło 44% badanych. Tylko 38% wyrażało przekonanie o uczciwości procesu zaokrąglania cen; 62% ankietowanych uważało odwrotnie.

⁷⁹ European Commission (2007b), s. 11.

Wnioski

I. Członkostwo Słowenii w strefie euro byłoby niemożliwe bez zapewnienia stabilności makroekonomicznej. To z kolei wymagało odpowiedniego sprzężenia polityki fiskalnej i pieniężnej. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na rolę polityki fiskalnej prowadzonej przez rząd Słowenii, szczególnie w okresie spowolnienia gospodarczego z lat 2001–2002, kiedy dokonano istotnego ograniczenia deficytu strukturalnego. Państwa zobowiązane do wprowadzenia euro powinny w sposób trwały spełnić fiskalne kryterium zbieżności. W związku z tym **obecny okres dobrej koniunktury w Polsce powinien zostać wykorzystany do przeprowadzenia niezbędnych dostosowań fiskalnych.**

II. Pierwsze miesiące uczestnictwa w unii walutowej wskazują, że mimo wystąpienia podwyżek niektórych kategorii towarów i usług, nie będą one prawdopodobnie mieć istotnego wpływu na stopę inflacji. Podwyżki cen odnotowano przede wszystkim w sektorach niepoddanych międzynarodowej presji konkurencyjnej, np. restauracje i bary. Warto odnotować, że rząd Słowenii zaplanował na dzień 1 stycznia 2007 r. podwyżkę stawki podatku akcyzowego na wyroby tytoniowe. Termin planowanej podwyżki, ze względu na jej potencjalny inflacjogenny charakter, był niefortunny. Wy tłumaczeniem działania rządu był zamiar wywiązania się z zobowiązań akcesyjnych. Państwa, które w przyszłości będą przyjmować wspólną walutę powinny **dopilnować, aby terminy ewentualnych podwyżek stawek podatkowych nie zbiegły się z terminem wprowadzenia euro.**

III. Przystąpienie Polski do strefy euro pociągnie za sobą konieczność uchwalenia stosownych regulacji prawnych, zarówno na szczeblu wspólnotowym, jak i krajowym. Odnośnie do regulacji wspólnotowych należy założyć, że wobec nowelizacji rozporządzenia Rady nr 974/98 w sprawie wprowadzenia euro, dokonanej w 2005 r. przed przyjęciem euro przez nowe państwa członkowskie – regulacje prawa wtórnego będą miały charakter indywidualny. Zatem będą one zbliżone do regulacji uchwalonych w związku z przystąpieniem Słowenii do strefy euro. Akty prawne, które zostaną obligatoryjnie uchwalone przez Radę, to decyzja znosząca w stosunku do Polski derogację oraz rozporządzenie w sprawie kursu wymiany złotego na euro. Natomiast większą działalność legislacyjną w tym zakresie, z racji swoich kompetencji, wykaże EBC. Mocą jego decyzji zostaną określone kwestie związane z przystąpieniem Narodowego Banku Polskiego do Eurosystemu (dodatkowo EBC będzie opiniował projekty krajowych i wspólnotowych aktów prawnych, których uchwalenie będzie konieczne w związku z przystąpieniem Polski do strefy euro).

IV. Drugą grupę regulacji będą stanowiły akty prawa krajowego. Działania legislacyjne w Polsce powinny przebiegać w sposób zbliżony do podjętych przez władze legislacyjne Słowenii. A zatem **część obowiązujących obecnie przepisów będzie podlegała nowelizacji**⁸⁰. Niemniej – aby zapewnić przejrzystość i jasność prawną – **powinien również zostać uchwalony akt prawny, regulujący szczegółowo te kwestie prawne i techniczne**, które trzeba będzie podjąć w związku z wprowadzeniem w Polsce waluty euro. Z tego względu bardzo pomocne są opinie EBC do projektów regulacji słoweńskich. Pogłębiona analiza tych opinii byłaby wskazana podczas prac legislacyjnych nad polskimi regulacjami prawnymi, uchwalanymi albo nowelizowanymi w trakcie przystępowania Polski do strefy euro. Dodatkowo, cenne byłoby także wykorzystanie doświadczeń legislacyjnych

⁸⁰ W przeprowadzeniu bardziej szczegółowej analizy przepisów prawa słoweńskiego na przeszkodzie stoi (obecnie) brak pełnych informacji na temat uchwalonych i nowelizowanych regulacji prawnych oraz brak tekstów regulacji w języku angielskim. Niniejsza analiza była dokonana często wyłącznie na podstawie projektów regulacji, przekazanych do zaopiniowania EBC.

związanych z uchwaleniem *ustawy dnia 25 maja 2001 r. o skutkach wprowadzenia w niektórych państwach członkowskich Unii Europejskiej wspólnej waluty euro*⁸¹.

V. Słowenia jest pierwszym krajem spośród nowych państw członkowskich, który wprowadził euro, a także pierwszym, który zastosował scenariusz „big bang”, przewidujący jednoczesne wprowadzenie euro do obiegu gotówkowego i bezgotówkowego. 12 pierwszych państw strefy euro skorzystało z trzyletniego (lub rocznego – w przypadku Grecji) okresu przejściowego, umożliwiającego stopniowe przygotowania techniczne i logistyczne. **Z doświadczeń Słowenii będą zatem mogły skorzystać inne państwa objęte derogacją, w tym Polska. Dotyczy to zwłaszcza harmonogramu dostosowań systemów księgowych i informatycznych poszczególnych podmiotów gospodarczych, przebiegu kampanii informacyjnej** (mieszkańcy Słowenii należą do jednych z najlepiej poinformowanych na temat nowej waluty), **a także działań podjętych w zakresie ochrony konsumentów** przed nieuczciwym zawyżaniem cen.

VI. W Słowenii proces wprowadzania nowych banknotów i monet do obiegu przebiegł bardzo sprawnie. Już w ciągu pierwszych 24 godzin stycznia 2007 r. pozostająca w obiegu wartość banknotów euro przekroczyła wartość banknotów nominowanych w tolarach. W dużym stopniu przyczyniły się do tego podjęte działania przygotowawcze (sprawne zaopatrzenie banków i innych podmiotów w nową walutę, szybkie dostosowanie bankomatów do wypłaty banknotów euro, nałożenie na detalistów obowiązku wydawania reszty tylko w euro, a także krótki, czternastodniowy okres podwójnego obiegu tolarów i euro, mobilizujący społeczeństwo i podmioty gospodarcze do wczesnego posługiwania się nową walutą), a ponadto dobra współpraca Banku Słowenii ze stroną rządową, bankami komercyjnymi i innymi instytucjami. Bardzo ważną rolę w sprawnym wprowadzeniu euro do obiegu odegrało właśnie **zaangażowanie w ten proces różnych podmiotów, zarówno przedstawicieli ministerstw i urzędów centralnych, jak również instytucji pozarządowych**. Zapewniło to przepływ informacji i terminowe zakończenie dostosowań poszczególnych podmiotów do wprowadzenia nowej waluty.

VII. Analizując doświadczenia Słowenii, należy pamiętać, że **skala przygotowań podjętych podczas wprowadzania euro w Polsce będzie dużo większa niż w Słowenii**. Dotyczy to w szczególności kwestii logistycznych, w tym produkcji monet euro z polską stroną narodową, jej dystrybucji oraz organizacji wcześniejszego zaopatrzenia w nową walutę.

VIII. Na uwagę zasługują **potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw**. Obecne państwa strefy euro oczekiwały od władz krajowych przede wszystkim informacji o koniecznych zmianach w zakresie systemów informatycznych, księgowych i kadrowych oraz zobowiązań prawnych (w tym podatkowych), które będą spoczywać na przedsiębiorcach w związku z wprowadzeniem euro. Dla przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich, największym wyzwaniem technicznym podczas przygotowań do wprowadzenia euro było dostosowanie systemów informatycznych.

IX. Podstawowym elementem udanego procesu przyjmowania euro jest pozytywne nastawienie obywateli, którzy powinni być w pełni poinformowani i świadomi konsekwencji zachodzących zmian. Słowenia cieszyła się od początku największym i dość zdecydowanym poparciem społecznym dla euro spośród nowych krajów UE. Oznacza to, że rządy i banki centralne krajów o niższym poparciu społecznym dla euro powinny **podjąć odpowiednie działania informacyjne i edukacyjne z większym wyprzedzeniem i na szerszą skalę, niż miało to miejsce w Słowenii**.

X. Podstawowym źródłem niechęci opinii publicznej do euro wydaje się obawa przed wzrostem cen. Zatem aby pozyskać zaufanie społeczne do waluty euro należy wcześniej zaplanować i podjąć działania mające ograniczyć wspomniane ryzyko. Powinno być to jednym z podstawowych celów przyszłej kampanii informacyjnej w Polsce.

⁸¹ Publikacja Dz.U. Nr 63, poz. 640.

Bibliografia

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the European Central Bank. Third report on the practical preparations for the future enlargement of the euro area. COM (2006)785.

European Central Bank (2003): *Monthly Bulletin*, October.

European Central Bank (2007a): *Monthly Bulletin*, January.

European Central Bank (2007b): *16 January 2007 – Finalisation of the euro cash changeover in Slovenia*. Press release.

European Commission (2004): *EMU after 5 years, European Economy Special Report No 1*.

European Commission (2006a): *2006 Convergence Report on Lithuania, 2006 Convergence Report on Slovenia*. European Economy, Special Report No 2/2006.

European Commission (2006b): *Economic forecasts Autumn 2006*. European Economy No 5.

European Commission (2007a): *Economic forecasts Spring 2007*. European Economy No 2.

European Commission (2007b): *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee, the Committee of Regions and the European Central Bank. The introduction of the euro in Slovenia (COM(2007) 233 final), Brussels 4 May 2007*.

Europejski Bank Centralny (2006a): *Raport o konwergencji (maj)*.

Europejski Bank Centralny (2006b): *Raport roczny*.

Flash Eurobarometer (2006a): *Introduction of the euro in the New Member States*. No 183 June.

Flash Eurobarometer (2006b): *Introduction of the euro in the New Member States*. No 191 November.

Flash Eurobarometer (2007a): *Dual circulation period in Slovenia. Analytical report*. No 204, The Gallup Organisation.

Flash Eurobarometer (2007b): *General public survey after the introduction of the euro in Slovenia*. No 205 March.

Flash Eurobarometer (2007c): *Introduction of the euro in the New Member States*. No 207 May.

Government of the Republic of Slovenia, Institute of Macroeconomic Analysis and Development (2007), Euro Changeover Effect on Inflation in Slovenia, March 2nd 2007.

Fluch M., H. Stix (2005): *Perceived Inflation in Austria – Extent, Explanations, Effects, Monetary Policy and the Economy*, Q3/05, Oesterreichische National Bank.

Masterplan for the Euro Changeover, Bank of Slovenia and Government of the Republic of Slovenia, January 2005, January 2006 (First Update), October 2006 (Second Update).

NBP (2004): *Raport nt. korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*.

Preparedness for the euro among enterprises in Slovenia, Analytical Report, Flash Eurobarometer 195a – The Gallup Organization, European Commission.

Prezentacja wiceprezesa Banku Słowenii Darko Bohneca przedstawiona podczas konferencji nt. wprowadzenia euro w Słowenii w dniu 15 stycznia 2007 r.: *“€ Conference – Slovenia 2007”*.

Przemówienie Jose Manuela Gonzaleza-Paramo, członka Zarządu EBC, wygłoszone podczas konferencji nt. wprowadzenia euro w Słowenii w dniu 15 stycznia 2007 r.

Publikacje Urzędu Statystycznego Słowenii.

The Republic of Slovenia, Stability Programme, Ljubljana December 2006.